

[Jan Petersen]

lertidig løsning af disse personers økonomiske problemer, mens partierne forhandler om mere varige løsninger.

Poul Erik Dyrlund (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig hermed at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission om børns og unges erhvervsarbejde.

(Beslutningsforslag nr. B 67).

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, der ledsager det, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Poul Erik Dyrlund (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig hermed at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forebyggelse af vold mod børn og unge på arbejdsmarkedet og af arbejdsskader.

(Beslutningsforslag nr. B 68).

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, der ledsager det, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 174:

Forslag til lov om borgernes ret til en hurtig og forsvarlig sagsbehandling.

Af Svend Auken (S) m.fl.

(Fremsat 14/1 92).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2 og 3 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 45:

Forslag til folketingsbeslutning om borgernes rettigheder.

Af Svend Auken (S) m.fl.

(Fremsat 14/1 92).

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 46:

Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af borgernes rettigheder inden for retsvæsenet.

Af Svend Auken (S) m.fl.
(Fremsat 14/1 92).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Formanden:

Jeg skal for god ordens skyld sige, at jeg efter ønske har fastsat en taletid på 15 minutter for ordførerne i første omgang.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Vi har fordelt opgaverne sådan imellem os, at jeg svarer på beslutningsforslag nr. B 45, mens justitsministeren svarer på beslutningsforslag nr. B 46 og lovforslag nr. L 174.

Lad mig starte med at sige, at hensigten med de forslag, Socialdemokratiet her har fremsat, jo er at give borgerne en bedre offentlig service, og det har regeringen megen sympati for. Rent faktisk er det et mål, som samtlige borgerlige regeringer i løbet af firserne har arbejdet energisk på. Moderniseringen og markedsorienteringen af den offentlige sektor kom jo først for alvor i gang, da de borgerlige regeringer tog fat i 1982.

Meget er nået gennem de mange moderniseringsinitiativer i de senere år, og vi står vel nu med en af de mest velfungerende offentlige sektorer i den vestlige verden. Men det skal ikke få os til at hvile på laurbærene; selv om den offentlige sektor i Danmark er god, kan den selvfølgelig blive endnu bedre, og selv om den service, vi leverer til vore borgere, er god, kan den selvfølgelig blive bedre. Vi byder Socialdemokratiet velkommen i klubben af partier, der aktivt vil bidrage til en modernisering og forbedring af den offentlige sektor.

Hensigterne med Socialdemokratiets forslag kan regeringen således fuldt ud støtte. Derimod bliver det en lille smule vanskeligere, når vi ser på de midler, som Socialdemokratiet peger på. Der er altså stadig væk en række tanker, der er arvegods fra en svunden socialdemokratisk tid, hvor ethvert problem skulle løses ved nye offentlige udgifter. Det er et af de to afgørende kritikpunkter i forhold til Socialdemokratiets forslag.

Det første er altså, at løsningen på problemerne i den offentlige sektor, hvis man følger Socialdemokraternes forslag, er flere offentlige

[Finansministeren]

udgifter og flere offentligt ansatte. Forslagene er overordentlig kostbare og ville føre til en betydelig oppustning af den offentlige sektor, og det er lidt for traditionelt socialdemokratisk, hvorimod hensigterne altså er gode.

Det andet grundlæggende kritikpunkt er, at Socialdemokratiets forslag svækker det kommunale selvstyre og styrker centralistiske kræfter. Det synes vi er en forkert udvikling. Vi synes, der er et behov for at decentralisere, at styrke det kommunale selvstyre, at overlade egentligt ansvar til vore kommunalbestyrelser og ikke detailregulere på alle punkter.

Der er altså problemer i metoderne, men da målene jo er en moderniseret og mere effektiv og kundevenlig offentlig sektor, må det vel også kunne lade sig gøre at finde veje til det, der er regeringens mål, nemlig en bedre service til lavere omkostninger.

Vi synes selvfølgelig, at det er spændende, at det danske Socialdemokrati tager model – og det kan man vel godt sige – i, hvad en konservativ britisk regering har prøvet som den første i den vestlige verden, nemlig at fremlægge et Citizen's Charter. Det viser noget om internationaliseringen af politik. Det viser også noget om, at man i virkeligheden må se bort fra en lang række traditionelle opdelinger i det politiske system, når det danske Socialdemokrati og det engelske konservative parti i høj grad tænker på samme måde.

Hvis vi går lidt længere ned i det socialdemokratiske udpil, er der jo en række områder, hvor Socialdemokratiet mener at den offentlige service kunne være bedre, og jeg vil da i og for sig godt indrømme, at det er rigtigt. Det ville være bedre, hvis ventelisterne til daginstitutioner, plejehjem og sygehusbehandling var kortere, og hvis sagsbehandlingstiderne ved domstolene var kortere, men vi er jo nødt til, synes vi i hvert fald i regeringen, at agere i overensstemmelse med den dagsorden, som Folketinget vedtog den 2. maj 1991, hvor vi sagde meget klart, at vi i videst muligt omfang skal lade kommunerne og amterne selv prioritere deres opgaver under ansvar over for borgerne.

Vi ønsker at fremme det kommunale selvstyre og hindre dyre og ineffektive – ja, man kunne næsten kalde dem planøkonomiske – løsninger. Regeringen vil forbedre den offentlige service gennem effektivisering og en mere hen-

sigtsmæssig arbejdstilrettelæggelse, mens Socialdemokratiet søger at forbedre den offentlige service ved at øge udgifterne og antallet af offentligt ansatte.

De øgede kommunale udgifter finansierer Socialdemokratiet ved genindførelse af det tidligere refusionssystem om end i en ny indpakning. Socialdemokratiet ønsker at genindføre et refusionssystem, som belønner dem, som bruger mange penge, og straffer dem, der sætter tæring efter næring. Det er den forkerte vej at gå.

Socialdemokratiets forslag ville umiddelbart medføre merudgifter det første år på ca. 5 mia. kr., og merudgifterne ville stige i løbet af 4 år til godt 10 mia. kr. – udgifter, der, hvad enten man kan lide det eller ej, skal finansieres. Det er vel i virkeligheden en lille smule overraskende, at umiddelbart efter, at vi har vedtaget finanslovforliget, hvor der var enighed om at videreføre en stram udgiftspolitik, kommer der et forslag, der på den måde løfter de offentlige udgifter.

Jeg har da også hæftet mig ved, at Socialdemokratiet i de almindelige bemærkninger starter med at skrive: »Der er bred politisk enighed om fastholdelse af en stram offentlig udgiftspolitik, og der stilles derfor store krav til effektivisering, omstilling og fornyelse i den offentlige sektor.«

Det er jo meget rigtigt, men jeg er altså nødt til at sige, at selv med en meget forsigtig beregning af udgifterne til det socialdemokratiske forslag ville en gennemførelse af forslaget simpelt hen være en bombe under udgiftspolitikken. Det er jeg nødt til at sige. Jeg kan godt se, at Socialdemokraterne er kede af det, men sådan er det jo med kendsgerninger en gang imellem.

En ting er at kritisere og finde fejl ved Socialdemokratiets forslag – det er faktisk ikke nogen vanskelig opgave – men man kan jo med rette spørge, hvorledes regeringen så vil løse opgaven. Her vil jeg først minde om moderniseringen af den offentlige sektor, budgetreformerne, markedsorienteringen, nye styreformer for de offentlige institutioner, belønning for særlig indsats osv. Det er initiativer, som er i fuld gang, og hvoraf vi endnu kun har set begyndelsen. Alt det skal fortsættes og videreudvikles.

[Finansministeren]

Lad mig også minde om, at vi på afgrænsede områder og inden for de aftalte økonomiske rammer er i fuld gang med en række målrettede initiativer. Det drejer sig f.eks. om den aftalte indsats på børneområdet i forlængelse af børnepakken, og det drejer sig om ældreområdet samt om igangværende initiativer om aktivering af de ledige. Regeringen er parat til at gå videre på disse områder.

Til maj fremlægger regeringen en ny moderniseringsredegørelse, og heri vil et centralt emne blive, hvorledes vi kan give borgerne sikkerhed for øget valgfrihed. Der skal være mulighed for, at borgerne selv kan vælge sygehus og selv bestemme, hvilken skole deres barn skal gå i, og borgerne skal også have et mere differentieret udbud af de offentlige ydelser – og det er muligvis vanskeligere. Der må samtidig skabes mulighed for, at forældre kan komme på plejehjem i den kommune, hvor deres børn bor.

Vi vil udforme nye regler, som sikrer borgernes frie valg. Det er nemlig godt og naturligt for borgerne, og det vil medvirke til, at de offentlige institutioner i højere grad må konkurrere om borgernes gunst. Og så kommer det: Vi er nødt til at tilrettelægge initiativerne om borgernes frie valg på en sådan måde, at det kan ske inden for de bestående økonomiske rammer. Det skal altså være bedre og billigere og give større valgfrihed. Det skal ikke bare være dyrere end det eksisterende. Vi vil i moderniseringsredegørelsen forsøge at pege på, hvordan det kan lade sig gøre.

Vi er altså som sagt enige med Socialdemokratiet i at forbedre den offentlige service. Vi understreger, at det må ske, uden at det kommunale selvstyre tilsidesættes. Vi understreger, at det må ske på en måde, hvor vi ikke underminerer den stramme udgiftspolitik og den stramme finanspolitik, som der hidtil har været bred politisk enighed om, for hvis vi underminerede udgiftspolitikken, ville det føre til en kraftig forværring af betalingsbalancen, forringet konkurrenceevne, øget arbejdsløshed og fornyet inflation. Det ville være den helt forkerte vej.

Selv om vi altså ikke kan støtte Socialdemokratiets forslag, først og fremmest af de to grunde: de offentlige udgifter og det kommunale selvstyre, håber jeg alligevel, at vi kan få en god debat om, hvordan vi får en mere effek-

tiv og kundevenlig offentlig sektor, en offentlig sektor, hvor det kommunale selvstyre er i højsædet, hvor borgernes indflydelse er i højsædet, og hvor det bliver videreført, uden at de offentlige udgifter stiger.

Justitsministeren (Engell):

Jeg skal så på regeringens vegne knytte nogle kommentarer til beslutningsforslag nr. B 46 og lovforslag nr. L 174.

For så vidt angår B 46 bygger forslaget jo på den grundtanke, at borgerne skal have en så god og så hurtig service fra domstolene, politiet, anklagemyndigheden og de øvrige institutioner inden for retsvæsenet som overhovedet muligt. Det er en grundtanke, som vi i regeringen er fuldstændig enige i. Det har netop været et centralt led i vores politik inden for de rammer, der nu engang er givet, at forbedre og modernisere den offentlige administration for derved at kunne betjene vore kunder, borgerne, på en måde, der er både tilfredsstillende og tidssvarende.

Vi har allerede gennemført eller er i færd med at gennemføre initiativer til forbedring af den service, som retsvæsenet yder borgerne, på en række af de områder, der også nævnes i beslutningsforslaget. Man kan godt få det indtryk, at Socialdemokratiet ikke har været helt opmærksom på disse initiativer, da forslaget blev formuleret, og derfor vil jeg da godt ridse dem op:

Vi har i efteråret 1991 ladet foretage en gennemgribende undersøgelse af domstolenes administrative forhold. Den undersøgelse har jeg nærmere beskrevet i den redegørelse, som jeg gav til Folketinget den 29. november 1991 om berømmelsestiderne ved domstolene, og jeg kan henvise til det, der er nævnt i redegørelsen med hensyn til de initiativer, der tages for at nedbringe berømmelsestiderne ved domstolene.

Også for så vidt angår ventetiden i forbindelse med afsoning af frihedsstraf har jeg i redegørelsen fra november givet Folketinget nærmere oplysninger. Som det fremgår, har såvel antallet af domfældte, der afventer afsoning, som ventetiden udviklet sig positivt, bl.a. som følge af de initiativer med henblik på nedbringelse af ventetiden, som Justitsministeriet har gennemført, og der er i dag ikke noget ventetal af betydning.

[Justitsministeren]

Med hensyn til politiets behandling af straf-sager blev der jo som bekendt i forbindelse med det seneste finanslovforlig indgået en aftale om politiets forhold i årene 1992-94. Her-ved har det store flertal i Folketinget skabt ro og fasthed omkring politiets bevillinger i de kommende år, hvilket efter min opfattelse vil være medvirkende til fortsat at sikre et moder-ne politikorps, der netop kan yde den hurtige og effektive service over for samfundet og borgerne, som vi alle ønsker.

Det er også klart, at det forhold, at der nu er indgået en 3-årig aftale, selvfølgelig skal benyttes til med den ro og fasthed, som det giver, at se på, hvordan man yderligere kan udvikle og modernisere politiet og få mere ud af de resourcer, som er til rådighed.

Herudover har regeringen på en lang række områder inden for retsvæsenet allerede gennemført eller fremsat lovforslag, som kan bi-drage til at gøre reglerne klarere og admini-strationen lettere. Som et helt aktuelt eksempel kan jeg nævne lovforslaget om anklagemyn-dighedens struktur, som vi havde lejlighed til at debattere her i Folketinget i tirsdags.

Endvidere er der på mit område nedsat en række udvalg med henblik på at se på, hvor-dan retsvæsenets myndigheder kan forbedre betjeningen af borgerne på bestemte områder. Bl.a. skifteretternes behandling af dødsboer, som også nævnes i beslutningsforslaget, er genstand for et sådant arbejde, hvor vi forven-ter betænkningen afgivet i år.

Endelig foregår der inden for justitsvæse-nets enkelte myndigheder et løbende arbejde med at vurdere og søge at forbedre den måde, som myndigheden varetager sine opgaver på. Jeg kan nævne, at domstolenes medvirken ved opkrævning af licens til Danmarks Radio og TV 2, som Socialdemokratiet mener bør be-grænses, rent faktisk allerede er begrænset, idet Folketinget sidste sommer gennemførte en lov, der indebærer, at licensen ligesom skattekrav kan inddrives ved lønindeholdelse.

Samlet vil jeg om beslutningsforslag nr. B 46 sige, at vi er enige med Socialdemokratiet i de intentioner, som det er udtryk for, og vi har allerede gennemført eller er i gang med at iværksætte en række forbedringer på de områ-der, der henvises til i forslaget. På den baggrund finder vi, at forslaget for så vidt er over-flødigt, for der er jo ingen grund til at pålægge

regeringen at gøre noget, som allerede er gjort eller er ved at blive gjort.

I lovforslag nr. L 174 foreslår Socialdemo-kratiet, at Folketinget gennemfører en lov med det formål at sikre en hurtig og forsvarlig sags-behandling hos offentlige myndigheder.

De tanker, der ligger bag forslaget, kan vi naturligvis ikke være uenige i, men det er nok et spørgsmål, om der med de forslag, der her bliver stillet, er taget de rigtige skridt for at sik-re de mål, som man opstiller. Det, vi må over-veje, er, om regler vedrørende sagsbehand-lingstid overhovedet er egnede til en generel regulering eller særlige bestemmelser på de en-kelte forvaltningsområder i virkeligheden vil give borgerne en bedre retsstilling.

Der er jo ikke i den forvaltningslov, som vi gennemførte i 1985 med tilslutning fra alle par-tier, fastsat generelle bestemmelser om sagsbe-handlingstiden eller om pligt til underretning af borgerne, hvis sagsbehandlingen i en kon-kret sag trækker ud. Når man dengang afstod fra en sådan generel regulering, var det natur-ligvis ikke uden god grund.

Jeg synes også, at man må sige, at lovforsla-get er påfaldende lidt konkret. Særlig falder lovforslagets § 2 og § 4 i øjnene. Disse bestem-melser har på grund af deres, synes jeg, ret upræcise indhold egentlig slet ikke karakter af lovbestemmelser. De giver ikke borgerne ret-tigheder og pligter i forhold til offentlige myn-digheder.

Den samme uklarhed gælder også med hen-syn til bestemmelsen i § 6. Her er der tale om en bredt udformet bestemmelse, som i realite-ten giver administrationen en meget vidtgåen-de bemyndigelse. Bestemmelsen giver forvalt-ningsmyndighederne hjemmel til at fravige stort set hele den lovgivning, som Folketinget har vedtaget, og jeg takker naturligvis for den tillid til administrationen, der ligger heri, men jeg vil samtidig erindre om, at der under de meget intensive forhandlinger, der blev ført om forvaltningsloven i 1985, var bred enighed om, at de forvaltningsprocessuelle spørgsmål ikke var egnede til at blive reguleret ved hjælp af brede bemyndigelsesbestemmelser.

Som jeg nævnte i mine indledende bemærk-ninger, er vi bestemt ikke afvisende over for de tanker, der ligger bag det socialdemokratiske forslag, men det må være en betingelse for, at regeringen kan gå ind i en positiv drøftelse af

[Justitsministeren]

forslag på området, at der bliver tale om bestemmelser, der er af en sådan karakter, at de er egnede til at indgå på lige fod med de øvrige sagsbehandlingsregler i forvaltningsloven. Her tænker jeg særlig på bestemmelsen i forslaget § 3, som indholdsmæssigt svarer til en cirkulærskrivelse fra Statsministeriet, og forvaltningslovvejledningens punkt 206-208.

Under udvalgsarbejdet vil jeg også lægge stor vægt på, at de kommunale organisationer inddrages. Det er jo ikke mindst for kommuner og amter, at eventuelle regler om sagsbehandlingstider og tilsvarende vil få stor betydning, og derfor må det være naturligt, at man grundigt hører de kommunale organisationer om kommunernes synspunkter om forslagene.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det hører måske med til det politiske spil, at ministre næsten pr. automatik skal indtage en vrangvillig holdning over for nytænkning fra oppositionen – selv om det ikke er en del af det politiske spil, jeg holder af – men jeg må sige, at jeg var overrasket over finansministerens indlæg her i dag. Hele tanken i det socialdemokratiske forslag er, at vi skal prøve at tænke forfra og tænke nyt, ikke udvide ressourceforbruget i den offentlige sektor, men bruge det på en sådan måde, at vi får større gavn af det og sætter menneskers behov i centrum.

Finansministeren slog om sig med tal for, at det ville koste 5 mia. kr. det første år og 10-11 mia. kr. fuldt gennemført at sikre, at børn blev passet, når barselhvilen var udløbet. Det er det ene forslag, vi stiller. Det andet er, at man sikrer ældre mennesker anstændig pasning, når de har behov for det, enten når de er færdigbehandlede på hospitalet, eller når de er i deres hjem, og at vi sikrer syge mennesker behandling senest tre måneder efter, at det er blevet konstateret, at der er behov for behandling.

Efter min opfattelse er det med god vilje muligt at nå disse mål inden for de nuværende rammer. Derfor vil jeg bede finansministeren om bare tilnærmelsesvis over for Folketinget af hensyn til den fortsatte debat at sandsynliggøre, at det koster 11 mia. kr. at opfylde disse tre mål. Jeg synes ikke, man kan tillade sig uden nogen form for dokumentation at slynge så voldsomme talangivelser ud, som er i modstrid med forslaget forudsætninger og det, vi selv har opgivet.

Derfor vil jeg bede finansministeren om af hensyn til den fortsatte debat på redelig vis at fremlægge belæg for sine talmæssige påstande.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil godt starte med at sige, at vi ikke har en vrangvillig holdning til at forbedre borgernes rettigheder, tværtimod, men vi har en vrangvillig holdning til metoder, der måtte føre til øgede offentlige udgifter, for det vil slå hele den positive udvikling i den danske økonomi i stykker.

Derfor synes jeg, det var meget fint, hvis det blev en knivskarp konklusion – og det synes jeg hr. Svend Auken lagde op til – at den diskussion, vi her skal have, skal gå under overskriften, at vi ikke vil udvide ressourceforbruget i den offentlige sektor. Sådan forstod jeg hr. Svend Auken. Det synes jeg ville være en god konklusion, og det ville gøre debatten nemmere og mere fordomsfri, fordi det ville fjerne en væsentlig bekymring hos regeringen for, at det vil føre til udvidelse af de offentlige udgifter.

Vi har regnet på samtlige elementer i det socialdemokratiske forslag, og jeg kan godt gengive hovedtallene her. Taletiden tillader nok ikke, at jeg gengiver hele det 16-siders-notat, hvori vi opstiller alle forudsætningerne, men det stiller jeg gerne til rådighed for udvalget i forbindelse med den videre behandling.

Jeg kan sige, at en maksimal ventetid for sygehusbehandling på 3 måneder fra henvisning har vi vurderet til at ville koste ½ mia. kr. om året. For hurtigst mulig udslusning af færdigbehandlede patienter til kommunerne har vi ikke indregnet nogen ny offentlig udgift, men jeg vil da godt lige have sikkerhed for, at amter og kommuner vil gå med til dér, hvor den ene myndighed sparer, at lade pengene overføre til den anden, som får merudgifter. Men vi har altså ikke indregnet nogen ny offentlig udgift på det punkt.

Afskaffelse af ventelister på daginstitutionsområdet – eller dagpasningsområdet – har vi beregnet til 1,5 mia. kr. det første år, stigende til 3,4 mia. kr. Jeg er nødt til at sige, at det har været en forsigtig beregning. Vi har f.eks. ikke indregnet, at det koster penge at købe grunde til at bygge institutioner på, så der er altså ingen grundpriser indregnet.

[Finansministeren]

Ret til døgnpleje har vi ikke indregnet merudgifter til. Ret til plejebolig koster efter vores beregning 1,3 mia. kr. det første år, stigende til 2,5 mia. kr.

Ret til praktikplads har vi ikke indregnet merudgifter til. Vi kan måske undre os over, at det er taget med, al den stund vi jo i maj 1990 lavede en sådan rettighed i et forlig, som hr. Svend Auken og jeg bl.a. forhandlede sammen. Det er altså ikke en ny rettighed til de unge, og derfor kan vi undre os lidt over, at den er taget med, som om det var en ny rettighed, men vi har ikke beregnet nogen merudgifter i den anledning.

Ret til kompetencegivende uddannelse har vi vurderet til at koste 1,4 mia. kr. det første år, stigende til 5 mia. kr.

Jeg stiller gerne alle forudsætningerne for disse regnestykker til rådighed, detalje på detalje på detalje, og jeg tager gerne en diskussion om dem i udvalget. Jeg lader også gerne nogle uafhængige økonomer sammen med vore økonomer gennemgå regnestykkerne, for jeg er ret sikker på, at disse regnestykker er rigtige. Derfor kan jeg selvfølgelig ikke som finansminister forholde Folketinget de oplysninger, at vi må skønne, at en vedtagelse af disse forslag vil føre til disse merudgifter. Det ville jo nærmest være at vildlede Folketinget, hvis jeg ikke betragtede det som min embedspligt i mit allerførste indlæg at gøre opmærksom på nogle konsekvenser, som der ikke er gjort opmærksom på i Socialdemokratiets forslag.

Men den positive udgang på alt det her – ud over diskussionen om, hvorvidt regnestykkerne er rigtige eller ej – er, at hvis vi har en garanti fra Socialdemokratiet om, at man ikke i forbindelse med dette vil udvide det offentlige ressourceforbrug, så har vi et godt grundlag for en konstruktiv debat, som vi alle kan deltage i.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Vi vender tilbage i løbet af debatten til de enkelte punkter i det, finansministeren siger her til svar på min korte bemærkning. Derfor skal jeg ikke gå ind i enkelthederne. Jeg må med sorg konstatere, at de beregninger, der er lagt frem og lægges til grund her, findes i det useriøse notat, der har cirkuleret på gangene her på Christiansborg i de sidste dage. Jeg havde hele tiden håbet på, at det ikke var tilfældet,

men det er det øjensynlig, og det vil vi tage fat på undervejs i debatten i dag.

Jeg vil bare tage et enkelt eksempel for at vise, hvor traditionelt og gammeldags og fjendtligt man beregner i Finansministeriet. Vi har en masse børn her i landet, der ikke kan blive passet, bl.a. mange helt små børn. Det er klart, at hvis man ville løse problemet alene ved at bygge vuggestuer, ville det være dyrt, også selv om vi sparer arbejdsløshedsdagpenge til det nyansatte personale osv. Det socialdemokratiske forslag siger ikke, at problemet skal klares ved at bygge vuggestuer; der står udtrykkeligt, at det er op til kommunerne at finde ud af, hvordan de vil klare det. Hvis man eksempelvis gør det via dagplejen, har man regnet ud i Randers Kommune, at man gennem en kombination af forældrebetaling og sparede dagpengeudgifter fra staten sparer 45.000 kr. pr. nyansat dagplejemor. Det vil altså sige, at griber vi tingene rigtigt an, utraditionelt an, fornuftigt an, kan vi måske ligefrem spare samfundet for udgifter ved at løse denne vigtige opgave.

Men blot for at undgå at komme ud af kasse-tænkningen, blot for at undgå en dialog om, hvordan man på samme tid kan gøre noget for borgerne og få flere mennesker i arbejde, blokerer Finansministeriet og siger, at det koster et milliardbeløb. Det gør det ikke, hr. finansminister, det gør det ikke. Hvis man har god vilje, hvis man har omtanke, hvis man har evne til at sætte sig ud over sine egne fordomme, er det muligt at løse en række af disse opgaver, både for børnefamilierne og for de ældre osv., uden at der er betydelige merudgifter knyttet til det.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Hvis kommunerne kan gøre det, uden at det koster penge, er der jo intet, der forhindrer dem i at gå i gang. Så det vil jeg opfordre dem til.

Men jeg synes ikke, hr. Svend Auken svarede på det, jeg troede kunne blive en konklusion. Hr. Svend Auken sagde i sin første korte bemærkning – og nu citerer jeg selvfølgelig efter hukommelsen og mine notater – at Socialdemokratiet har den helt klare forudsætning, at vi skal forbedre borgernes rettigheder uden at udvide det offentlige ressourceforbrug. Og hr. Svend Auken nikker, så det er altså korrekt

[Finansministeren]

citeret. Jeg mener, det er et godt og solidt udgangspunkt for de videre diskussioner. Når vi diskuterer en forbedring af borgernes rettigheder, skal det altså ske uden at udvide det offentlige ressourceforbrug. Jamen så lad os tage det punkt for punkt, tema for tema, men så må hr. Svend Auken altså ikke blive vred over, at vi forsøger at regne på, om det også holder. Det er faktisk vores embedspligt at gøre det.

Det er også et godt grundlag for debatten, for vi var bange for, at vi ville få en bombe under udgiftspolitikken. Nu siger hr. Svend Auken meget klart, at det får vi ikke. Godt, lad os så diskutere, hvad vi kan gøre uden at udvide ressourceforbruget; det er et godt grundlag for en konstruktiv debat om dette tema, og det synes jeg var en nyttig konsekvens af denne meningsudveksling.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tror ligesom finansministeren, at det er vigtigt at komme i gang med diskussionen om de enkelte punkter. Men jeg vil gerne holde fast i en lidt, synes jeg, hoven bemærkning fra finansministerens side. Finansministeren siger, at hvis det er billigere for kommunerne, skal kommunerne bare gå i gang. Men det kan kommunerne jo ikke, kommunerne kan jo ikke bruge de sparede dagpenge, og derfor går det ikke op. Når vi ikke kan få løst børneoplysningsproblemet, skyldes det, at hvis børneoplysningsproblemet skal løses til gavn for børnene og deres forældre, medfører det merudgifter for kommunerne og besparelser for staten. Men staten beholder besparelserne og lader kommunerne sidde tilbage med merudgifterne, og derfor får vi ikke løst problemerne. Det er det, jeg mener med, at det er muligt at gøre betydligt mere inden for de nuværende rammer.

Det er klart, at der er nogle områder, der vil kræve en øget offentlig ressourceindsats i fremtiden, det ved vi. Hvis der kommer flere børn eller flere behandlingskrævende ældre, ville ingen med rette kunne sige, at det kan klares uden yderligere udgifter for det offentlige, selvfølgelig kan det ikke det. Men at sikre bedre rettigheder for borgerne kan efter min opfattelse klares, uden at det behøver at ødelægge samfundets økonomi, således som finansministeren har lagt op til.

Torben Lund (S):

Jeg må sige i fortsættelse af hr. Svend Aukens bemærkning, at jeg har sjældent hørt et mere intetsigende indlæg end finansministerens. Vi blev syltet ind i positive hensigtserklæringer: Regeringen ville gerne være med til at gøre alt for de syge, for de ældre, på børneoplysningsområdet. Men lige så snart vi kommer til det konkrete, gør man en effektiv indsats for at skyde de konkrete forslag til løsning af spørgsmålene ned, og der må sidde nogle dygtige medarbejdere i Budgetdepartementet med røde ører – det kan oven i købet være, der er nogle af dem til stede her – fordi de skal foretage sådan nogle manipulerende beregninger, som finansministeren vil lægge frem her.

Jeg synes, det er fantastisk, og jeg synes i virkeligheden også, at det gør det meget aktuelt, om vi kan nøjes med at få et forfatningsråd eller et lovkontor her i Folketinget. Når vi skal diskutere seriøst, hvad der ikke er en udvidelse af det offentlige ressourceforbrug, tror jeg, det bliver nødvendigt, at det i hvert fald ikke er Budgetdepartementet, der skal definere, hvad et ressourceforbrug af en vis størrelse betyder, men at vi må finde oplysningerne andre steder. Jeg synes, det er fantastisk.

Finansministeren sagde også adskillige gange: Vi vil gerne have en bedre service til en billigere pris. Det vil vi alle sammen, det er da klart. I det omfang vi kan lave bedre service for færre penge, ville det da være vanvittigt, hvis vi ikke gik ind for det, men det er ikke på alle områder, man kan gøre det. Som hr. Svend Auken var inde på, ved vi f.eks., at der bliver flere og flere meget gamle mennesker, og det er da klart, at det betyder, at vi får et øget ressourceforbrug på ældreområdet.

Så skal jeg vende mig til mine egentlige ordførerbemærkninger. For os har det været meget vigtigt med disse forslag – og jeg vil specielt koncentrere mig om forslag nr. B 45 – at få gjort en indsats imod den kødannelse og den ventetid, der er på en lang række områder. Det er dybt generende for borgerne, det skaber usikkerhed i deres dagligliv, og ofte forhindrer det dem i virkeligheden i at komme videre i deres liv, få genoptaget deres arbejde, komme videre i et uddannelsesforløb. Derfor peger vi på, at der bør laves konkrete handlingsplaner for en lang række områder, hvor der fastsættes faste tidsfrister for, hvor lang tid der må gå, før

[Torben Lund]

en ydelse bliver stillet til rådighed for borgerne.

Jeg skal blot nævne to eksempler – jeg ved, at nogle af mine gruppefæller vil komme ind på andre ting – det ene er spørgsmålet om sygdomsbehandling. Vi synes, det er en fundamental ret, at man kan få sin sygdom behandlet, og forslaget fastsætter en maksimal ventetid på 3 måneder. Det mener vi er realistisk, og det er vigtigt af hensyn til patienterne og det offentlige. Men også her er finansministeren inde at manipulere. Det offentlige vil jo spare udgifter på en lang række andre konti, hvis folk bliver behandlet i tide, for vi ved jo, at man i ventetiden har store udgifter til sygedagpenge, medicinhjælp, hjemmehjælp, lægebesøg osv. Hvorfor er det ikke med i finansministerens regnestykke, hvor det gøres op, at en nedsættelse af ventetiden for sygehusbehandling til 3 måneder skulle koste ½ mia. kr.? Hvis finansministeren ikke vil anerkende det, tror jeg, at sundhedsministeren vil være nødt til at indrømme, at der er altså besparelser at hente ved at behandle patienterne i tide.

I øvrigt er jeg forbavset over, at finansministeren når frem til ½ mia. kr. Da Budgetdepartementet udtalte sig om sagen i september 1991, sagde man 200 mio. kr. én gang for alle, ikke ½ mia. kr. om året i en 4-års-periode, men det viser jo bare lidt om, hvor useriøse finansministerens beregninger i virkeligheden er.

Jeg har som sagt også et andet eksempel. Det er selvfølgelig helt uacceptabelt, at borgere må blive på sygehuset, efter at de er færdigbehandlet, og ikke kan komme hjem, fordi nogle kommuner ikke har de fornødne plejetilbud, de fornødne boliger og den nødvendige hjemmehjælp. Også her prøver vi at sætte en frist, i dette tilfælde på 4 uger, hvilket vi mener er forsvarligt over for kommunerne. Borgerne må have ret til en plejebolig, og de må have ret til at modtage den nødvendige hjemmehjælp, når der er brug for det, og når de selv ønsker det. Alt andet vil efter vores opfattelse være uanstændigt.

Finansministeren var jo også meget inde på, om vi nu har råd til at sikre borgernes rettigheder, og vi må forstå finansministerens indlæg og Finansministeriets beregninger således, at det har vi ikke efter regeringens opfattelse. Jeg vil gerne sige, som hr. Svend Auken også var inde på, at der behøver ikke at være tale om et

øget ressourceforbrug, men til gengæld er der brug for at gøre en indsats for at få gjort op med kassesystemet, hvor stat, amter og kommuner jo blot skubber byrderne over på hinanden, men som finansministeren åbenbart er en stor fortaler for.

Vi må have de forskellige finansieringssystemer til at hænge bedre sammen. Det er helt urimeligt, at kommunerne på grund af stramme økonomiske rammer f.eks. ikke kan yde den fornødne hjemmehjælp og etablere børnepasningstilbud, samtidig med at staten afholder store udgifter til understøttelse og bistand til de ledige. Vi må selvfølgelig ændre finansieringssystemerne, så en høj aktivitet på f.eks. hjemmehjælps- og børnepasningsområdet også udløser et større bloktilskud til den pågældende kommune. Der er efter min mening betonmure mellem de offentlige kasser, og jeg synes ikke, det er acceptabelt for skatteborgerne, at vi i virkeligheden har et uhensigtsmæssigt og et lavere serviceniveau end nødvendigt, fordi de offentlige finansieringssystemer ikke hænger sammen.

Som sagt vil andre medlemmer af den socialdemokratiske gruppe gøre bemærkninger til nogle af de andre punkter, bl.a. nogle af dem, som finansministeren var inde på, og derfor skal jeg ikke gøre flere bemærkninger nu vedrørende forslag nr. B 45.

Ole Espersen (S):

Jeg er så heldig, at jeg skal svare justitsministeren, som jeg synes var noget mere imødekommende end finansministeren. Jeg er glad for, at justitsministeren ikke på noget punkt gav udtryk for, at vores forslag om kortere sagsbehandlingstider ville belaste den offentlige økonomi, for det vil det nemlig ikke.

Justitsministeren var i tvivl om, hvorvidt der var behov for disse regler, og det skal jeg kommentere om et øjeblik. Men jeg vil gerne sige helt generelt, at jeg synes, det var meget kloge af os alle sammen, hvis vi erkendte, at vi har et fælles politisk ansvar for, at Danmark efterhånden er en nation på venteliste. Vi har et fælles ansvar for kassetænkningen. Det er klart, at jo længere den varer, jo mere urimeligt virker den, men ansvaret er jo egentlig fælles. Den socialdemokratiske regering brugte jo de samme principper i sin tid.

[Ole Espersen]

Nu er der altså gået nogle år, og jeg synes, at de praktiske erfaringer mere og mere viser, hvor urimeligt systemet er. Hvad er f.eks. fordelene ved at afskedige en hjemmehjælper, der så skal gå på fulde dagpenge? Jeg har haft en længere udveksling af spørgsmål og svar med finansministeren om den samfundsøkonomiske fordel, og konklusionen blev faktisk, at det er en fordel, at hjemmehjælperen kan stå til rådighed for eksportmarkedet. En 55-årig hjemmehjælper til rådighed for eksportmarkedet! Men det var faktisk konklusionen af finansministerens svar, og jeg tror, enhver kan se, at vi alle sammen burde kunne enes om at tage fat på problemet; der er ingen grund til denne negative holdning. Og derfor endnu en gang tak til justitsministeren, fordi han i hvert fald ikke var negativ!

Hos mange erhvervsvirksomheder, hvor man i øvrigt kan se med beundring på mange af deres aktiviteter, er præcision noget meget afgørende, f.eks. hos SAS og DSB. En væsentlig del af kvaliteten af deres tilbud til kunderne er præcision, og jeg kan ikke se, at det skulle stride mod regeringens principper i øvrigt, hvis vi forsøgte at få den offentlige sektor til at konkurrere på det samme felt. Men det er desværre sådan, at vi ikke blot har vænnet os til urimelige ventetider, men også til, at der en gang imellem ikke findes faste forvaltningsretlige principper.

Ministeren nævnte forvaltningsloven, som vi gennemførte i enighed i sin tid, og sagde i den forbindelse, at man ikke medtog noget om tidsfrister. Jeg kan nu ikke huske, at man undlod det bevidst; det tror jeg faktisk ikke man gjorde, det var slet ikke inde i debatten dengang. Forvaltningsloven har fungeret godt, og jeg tror, vi er glade for den alle sammen. Den har indført nogle nye principper, men rettigheder er jo ikke ret meget værd, hvis man ikke får dem realiseret inden for en rimelig tid. Det er det, vi mangler, og vi kan ikke se, at der skulle være noget som helst i vejen for, at man indførte de frister, vi har nævnt i vores lovforslag.

Justitsministeren sagde, at et par af paragrafferne er lidt generelt formuleret. Det er klart, for der er jo tale om målsætninger, og man kan jo ikke indføre tjenestemandretligt ansvar eller sanktioner osv. i relation til en indre forvaltningsprocedure. Men det afgørende er, at Folketing og administration, kommuner

og amtskommuner får et fælles ansvar med henblik på at følge op, når det drejer sig om de principper, vi foreslår. Man kan jo mødes, tale om tingene, behandle indberetninger fra forvaltningerne og se, hvordan de fungerer, i det hele taget prøve at se med nye øjne på tingene en gang imellem.

Justitsministeren har ret i, at loven ikke pålægger borgerne flere pligter, og det er klart, at det kan man heller ikke. Når det drejer sig om noget væsentligt, må man bruge utraditionelle metoder, hvis man ikke kan bruge de traditionelle, og det er ikke muligt her. Men når vi f.eks. skriver, at der højst må gå 4 uger fra det tidspunkt, hvor en sag er færdigbehandlet, til afgørelsen træffes, er det en ganske konkret regel, som jeg tror alle forvaltninger kan leve med, blot med det par undtagelser, som er specielt nævnt, og som der må gøres nærmere rede for, når vi skal lave de administrative regler. Det er jo desværre sådan, at der inden for væsentlige områder, f.eks. hos politiet og anklagemyndigheden, er eksempler på enten traditionelt dårlig forvaltning eller direkte smøleri, så folk må vente i månedsvis på afgørelser, der er af væsentlig betydning for dem, og er nødt til at rykke adskillige gange, før de får svar. Jeg tror, det ville være en vældig fordel for alle parter, hvis man vidste, at når en sag er færdigbehandlet, skal den også ekspederes videre, og det er desværre det, der ofte ikke sker.

Ministeren nævnte bestemmelsen i § 6 om, at man inden for nogle områder kan have den regel, at hvis der ikke er givet svar på en ansøgning inden en bestemt tidsfrist, skal den anses for at være imødekommet. Ministeren sagde, at bestemmelsen giver en vældig bemyndigelse til at fravige en stor del af lovgivningen, men det kan jeg nu ikke rigtig se. Vi har ikke spor imod at give ministeren brede bemyndigelser, hvis det medfører en bedre administration, og jeg kunne nævne adskillige områder, hvor en sådan regel sagtens kunne fungere til alles tilfredshed og i virkeligheden medføre besparelser inden for administrationen.

Vi har tidligere nævnt domstolenes sagsbehandling, hvor regeringen er kommet med nogle forslag, der skulle medføre en hurtigere arbejdsgang, og det er klart, at vi har accepteret dem. Men det er jo karakteristisk for stort set alle disse forslag, at de handler om nedskæringer på områder, hvor i hvert fald nogle kan

[Ole Espersen]

frygte og mange virkelig frygter, at det kan svække retssikkerheden. Det er jo egentlig lidt underligt, for det eneste, der ikke er mangel på i vort samfund, er jo dygtige, veluddannede mennesker, og alligevel skærer man ned her. Det synes vi ikke er rimeligt, det er ikke et spørgsmål om et øget samlet ressourceforbrug, derimod om en bedre brug af de medborgere, der ellers ikke har noget at lave.

Ministeren nævnte de områder, hvor der er sket noget, men jeg synes ikke, det gør op med hovedproblemet. Det er da rigtigt, at ved nogle domstole er berammelsestiden skåret ned, men der går stadig væk 1, 2, 3 år med forberedelsen af sagerne. Det har advokaterne, domstolene osv. det fælles ansvar for, det ved jeg godt, men for borgeren er det jo den samlede tid, der er afgørende. Vi drøftede for nogle år siden det, vi kaldte småsagsbehandling, og jeg tror, vi skal genoptage den drøftelse. Retsafgifterne er så store efterhånden, at vi må forsøge at finde frem til smidigere former for sagsbehandling. Ganske enkle skifteretssager varer 2, 3, 4 år; det er sager, som berører hver enkelt af os på et eller andet tidspunkt i vores liv, og det er belastende at skulle vente på en afgørelse i så lang tid. Der er altså mange områder også inden for retsvæsenet, hvor der kan ske forbedringer.

Men som sagt bemærkede jeg, at justitsministeren faktisk er ganske positiv over for grundelementerne i forslaget, og selvfølgelig må vi være forberedte på, at der kan ske forbedringer. Det er generelt udformet, det skal måske være en del af forvaltningsloven – det ville nok være det mest rimelige at indføje lovforslagets paragraffer i forvaltningsloven – men det er ligegyldigt. Det vigtigste er, at hvis vi og regeringen er enige om, at der ligger nogle reelle forbedringer i dette lovforslag – og det er vi sikre på – så bør de gennemføres, og det må ikke strande på ressourcemangler. Det har ikke været anført, og det skal ikke anføres. Det drejer sig om at forbedre administrationen, om at sikre, at borgerne reelt får de rettigheder, som de i mange tilfælde må vente meget, meget længe på at få.

Justitsministeren (Engell):

Jeg skal kun knytte et par enkelte bemærkninger til hr. Ole Espersens indlæg.

Det er rigtigt, at jeg ikke beskæftigede mig ret meget med de økonomiske konsekvenser af

forslaget i mit første indlæg, men jeg vil meget gerne bidrage til, at vi i forbindelse med udvalgsarbejdet får gennemanalyseret de økonomiske konsekvenser af forslagene.

Så vil jeg godt anholde hr. Ole Espersens bemærkninger om, at vi kun har gennemført nedskæringer, når det gælder domstolene. Det er jo ikke korrekt; det er faktisk ikke længe siden, at vi netop i forbindelse med undersøgelsen vedrørende domstolenes ressourcer rent faktisk traf beslutning om og fik Folketingets bemyndigelse til en ikke uvæsentlig udvidelse af antallet af afdelinger ved Vestre Landsret, netop med det sigte, at sagspuklen og ventetiden skulle hævles ned i løbet af relativt kort tid.

Med hensyn til synspunkterne i forslaget § 6, som jeg jo også tog fat på i mit første indlæg, må jeg sige, at man jo foreslår, at det overlades til den enkelte minister eller kommunalbestyrelse at bestemme, at en ansøgning skal anses for at være imødekommet, medmindre der er givet afslag eller i øvrigt rettet henvendelse til ansøgeren inden en nærmere fastsat frist. Her kan man altså sige, at borgerne uden videre vil få en tilladelse, en bevilling eller en anden form for begunstigelse, uden at der er sikkerhed for, at de materielle betingelser for at give en sådan tilladelse er opfyldt. Det kan set med mine øjne meget let betyde, at den offentlige administration udvikler sig til en slags tagselvord, hvor borgernes retsstilling i høj grad bliver afhængig af holdningen hos den enkelte minister eller kommunalbestyrelse. Det mener jeg ikke kan være rigtigt, og det synspunkt er vi ganske enkelt ikke enige i.

Regeringen har jo i de seneste år fremsat en række lovforslag, som har haft til formål at sikre en bedre ressourceudnyttelse og en smidigere og hurtigere sagsbehandling, og netop inden for Justitsministeriets område vil det ofte betyde, at der skal gennemføres ændringer i lovgivningen, både i retsplejeloven og andre steder. Socialdemokratiet har medvirket i forbindelse med en række af de ændringer, nogle gange meget tøvende, men andre gange har man ikke villet være med. Hvis man vil være med til at sikre borgerne en bedre service og en bedre ressourceudnyttelse, må man også være indstillet på at medvirke mere konstruktivt og positivt, end Socialdemokratiet efter min mening har været det sidste par år under behandlingen af en række lovforslag, være parat til at ændre

[Justitsministeren]

de materielle regler, så vi får et smidigere system.

Derfor er jeg glad for, at regeringens lovforslag om anklagemyndighedens struktur, som vi drøftede for nylig, fik en positiv modtagelse hos Socialdemokratiet. Det synes jeg er et godt signal, og jeg håber, det også vil præge holdningen til en række af de andre lovforslag, som er nødvendige for at sikre en bedre ressourcenednyttelse.

Sundhedsministeren (Ester Larsen):

Når jeg beder om ordet nu, skyldes det dels, at jeg har forpligtelser uden for huset, som forhindrer mig i at være til stede under den fortsatte forhandling, dels den kritik, der blev rettet mod den del af beregningsgrundlaget, som vedrører det ministerium, jeg har ansvaret for.

Hvis man går ind for det foreslåede system med en fast garantiordning for ventetid, må den første forpligtelse være at tilbyde behandling til samtlige patienter, som har stået på venteliste i den tilladte tid, og det betyder, at man må udvide behandlingskapaciteten mærkbart. Man må også indstille sig på, at der vil ske en glidning, at vi vil se flere henvisninger, når det er tidsfaktoren og ikke behovsfaktoren, der er afgørende. Vi ved, at nogle patienter i dag helt undlader at henvende sig til systemet, fordi de ved, at de må give plads for dem, som trænger mere end de selv.

Med hensyn til beregningerne kan jeg sige, at når der er forskel på de først estimerede tal og de senere, skyldes det, at man i første omgang alene beregnede ud fra de diagnoser, som Sundhedsstyrelsen fører ventelistestatistik over. Men da jeg forstår, at garantiordningen skal være generel og omfatte samtlige diagnoser, har vi været nødt til at angribe opgaven på anden vis, og jeg skal gøre rede for de principper, der ligger til grund for beregningerne.

Vi har taget udgangspunkt i Landspatientregistrets opgørelse af antallet af opererede patienter i 1990, fordelt på de forskellige operationsformer og længden af ventetiden, og i forbindelse hermed er der foretaget en undersøgelse af de gennemsnitlige liggetider for de enkelte specialgrupper. Det estimerede behandlingsbehov fremkommer så ved, at man for hver eneste specialgruppe har multipliceret den gennemsnitlige liggetid med det antal opererede patienter, som har ventet i mere end 3

måneder, hvorefter man har opgjort behandlingsbehovet i de respektive specialgrupper. Man har fundet frem til en gennemsnitlig sengedagsomkostning på 3.000 kr. og et behov for 5.000 sengedage, fordelt på en lang række diagnosegrupper, og det er baggrunden for det talmateriale, som danner grundlag for finansministerens beregninger.

Jeg vil godt pege på, at man også kan løse opgaven på en anden måde, vælge at gå andre veje. I regeringens forslag til en ny sundhedslov foreslås det, at man giver borgerne mulighed for at blive behandlet et andet sted end dér, hvor man egentlig hører hjemme, i et andet amt. Vi ved samtidig, at der er store regionale forskelle i ventetiderne, og det ville bidrage til at udjævne forskellen og mindske ventetiden for den enkelte patient, hvis man kunne få lov til at blive behandlet dér, hvor ventetiden er kortere.

Den anden bestemmelse, som vedrører sundhedsvæsenet, er forslaget om en fast ventetid for færdigbehandlede plejepatienter. Jeg mener, det ville være ulykkeligt at indføre en 4-ugers-grænse. Det ville meget nemt resultere i en kommunal opfattelse af, at man havde ret til at lade de færdigbehandlede patienter opholde sig på sygehuset i 4 uger efter afslutningen af behandlingen. Det problem ønsker regeringen at løse ved at give amterne lov hjemmel til at opkræve betaling for færdigbehandlede plejepatienter. At ideen er bæredygtig, har vi erfaret gennem forsøgene i Nordjyllands og Frederiksborg Amter, hvor det har vist sig, at liggetiden for færdigbehandlede patienter er faldet mærkbart, og at kommunerne har etableret de nødvendige foranstaltninger til at modtage de færdigbehandlede patienter.

Så jeg må anbefale, at man giver borgerne friere valgmuligheder og derigennem nedsætter ventetiderne.

(Kort bemærkning).

Hanne Andersen (S):

Jeg vil gerne sige, at når man fra regeringen taler om at være kundesvenlig og modernisere, er det nogle højst mærkværdige tiltag, regeringen har. I loven om det offentlige sundhedsvæsen foreslår man, at man skal sende regninger fra amter til kommuner, hvis folk ligger for længe på sygehus, når de er færdigbehandlet. Det skal man naturligvis ikke.

[Hanne Andersen]

Jeg vil gerne sige, at Evan Jensen, borgmesteren i Lejre, næstformand i Kommunernes Landsforening, forleden dag i Berlingske Tidende foreslog, at kommunerne skulle sende en regning til amterne, når patienterne havde ventet en uge på behandling. Det koster også meget for kommunerne, det er ganske givet, men det kan vel være ligegyldigt for fru Hansen med den dårlige hofte, fru Jensen med det dårlige knæ eller fru Petersen, der ikke kan komme på plejehjem. For dem er det vigtigt, at vi bruger pengene fornuftigt. De synes ikke, det er fornuftigt, at vi bruger pengene til at holde folk ubeskæftigede, når vi har masser af opgaver, der skal løses.

Sundhedsministeren talte også om et frit sygehusvalg. Det lyder meget smukt, og det lyder også, som om regeringen er optaget af borgerrettigheder og frihed. Men friheden bliver nu altså at få lov til at vælge en anden venteliste, for det ønskesygehus, man kan vælge, kan afvise én. Man har ikke en umiddelbar ret til at ønske sig derhen. Men det, man efter lovforslaget mister som en borgerrettighed, som alle danskere hidtil har troet var en given ting for os alle, nemlig den lige ret til behandling uanset indtægt, er forsvundet ud af lovforslaget, og det er alvorligt. En borgerret, vi alle troede vi havde: lige ret til behandling, findes ikke i lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg tror i virkeligheden stadig væk, at vi godt kan tale os til rette, justitsministeren og Socialdemokratiet, for det, vi foreslår, er jo ikke så revolutionerende og oprøvet, at vi har grund til at være så nervøse, som man kunne få indtryk af at vi skulle være.

Når ministeren er betænkelig ved forslaget om, at hvis man søger om en tilladelse og man ikke har fået svar inden for en bestemt frist, skal tilladelsen anses for at være givet – det skal være inden for bestemte, afgrænsede områder selvfølgelig, hvor der ikke er nogen risiko forbundet med det – så lød det nærmest, som om det var noget helt nyt og meget farligt. Men det er da noget, vi kender i forvejen, i grundloven oven i købet. Der er en regel om, at man har ret til at deltage i forsamlinger, der er ikke noget med, at man skal søge tilladelse hos politiet. Men så har vi vores lovgivning, hvor

der står, at man skal anmelde til politiet, at man vil foranstalte en demonstration, og hører man ikke noget, så er alting i orden, så kan man have en demonstration på 10.000, 50.000 mennesker, det sker der ikke noget ved. Har politiet problemer trafikalt eller lignende, kan det forlange, at man lægger demonstrationen et andet sted.

Vi kender godt princippet, oven i købet i grundloven, og hvorfor i alverden skulle en vognmand, der skal transportere et tungt læs fra Struer til Viborg ad en vej, der måske normalt ikke må bruges af ham, ikke kunne anse en tilladelse for at være givet, hvis han ikke har fået et afslag f.eks. inden en uge efter, at han har søgt? Jeg tror, der er mange områder, det kan lade sig gøre på.

Så vil jeg gerne stille det meget konkrete spørgsmål til ministeren: Hvad har regeringen imod en regel om, at når en sag er færdigbehandlet i administrationen, skal den afgøres og borgeren orienteres inden fire uger? Hvad er risikoen ved den? Det kunne jeg godt tænke mig at få et konkret svar på. Det er klart, at der kan være områder, hvor det ikke kan lade sig gøre, og så må man skille dem ud, men som hovedregel: Hvad har man imod, at en sag, der er færdigbehandlet, også skal afgøres og borgeren orienteres, inden der er gået fire uger?

Justitsministeren (Engell):

Vi har bestemt ikke noget imod, hr. Ole Espersen, at man svarer så hurtigt som overhovedet muligt og i mange tilfælde også gerne inden fire uger. Jeg har inden for mit eget område en lang række sager, hvor vi fra ministeriets side stort set er i stand til at give svar fra dag til dag, og der er andre sager, hvor det tager langt længere tid. Det, vi bare advarer imod, er at opstille en generel regel, der skal gælde for alle forvaltningsområder, for alle ministerier, for alle styrelser, for kommuner, for amter, uden at man tager hensyn til den betydelige grad af forskellighed, der kan være, sagernes kompleksitet og mange andre forhold. Det er det, jeg stiller mig kritisk over for.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Det, der kalder mig herop til en kort bemærkning, er sundhedsministerens indlæg.

[Torben Lund]

Først det med at få nedbragt behandlingstiden til maksimalt tre måneder. Jeg vil gerne sige til sundhedsministeren, at det, der lægges op til i forslaget, er, at der skal laves en handlingsplan for at få nedbragt behandlingstiden til maksimalt tre måneder. Og det mener vi også man kapacitetsmæssigt kan få tilpasset.

Så vil jeg gerne sige, at jeg synes, det er forkert at udtrykke det på den måde, at det er en tidsfaktor, der skal være afgørende, i stedet for en behovsfaktor. Selvfølgelig er det ikke det. Det er stadig væk behovet for behandling i det konkrete tilfælde, der er afgørende for, om man overhovedet skal tilbydes en behandling. Det er jo ikke sådan, at patienterne selv vælger, om de vil behandles eller de ikke vil behandles. De kan vælge, at de ikke vil behandles, men de kan ikke sige, at de vil behandles, hvis en læge skønner, at der ikke skal behandles.

Derudover vil jeg sige, at når man nu når til ½ mia. kr. i stedet for 200 mio. kr. for at gennemføre dette her, viser det lidt om, hvor useriøst der arbejdes i Budgetdepartementet. Forslaget på dette punkt var nøjagtig det samme i august og september måned, som det er i dag. Men altså: På fire måneder når man at flytte sig mere end 100 pct. i udgiftsberegningen, så det er svært at have megen tillid til de beregninger, der kommer derfra.

Det bliver da meget værre, når sundhedsministeren heroppe gennem en meget indviklet oversigt over, hvordan man nu har beregnet dette her, i realiteten bekræfter, at man snyder, snyder på den måde, at man overhovedet ikke har taget hensyn til, at når patienterne bliver behandlet noget hurtigere, spares der penge andre steder. Der spares da selvfølgelig penge til medicin, til lægebesøg, til sygedagpenge osv. På en lang række konti både inden for sundhedsvæsenet og inden for det sociale område vil der være penge at spare. Men ministeren bekræftede ved at gennemgå beregningsmetoden for den halve milliard kroner heroppefra, at det har man overhovedet ikke taget hensyn til. Igen et udtryk for, hvor useriøst det materiale, vi har fået viden om foreligger, er.

Endelig vil jeg sige med hensyn til de færdigbehandlede patienter, at det, at man laver en økonomiordning – altså en betalingsordning – ikke hindrer, at man også laver en frist for, hvornår der skal være et tilbud til de på-

gældende. Jeg synes ikke, det er rigtigt at beskrive det på den måde, at det betyder, at så vil kommunerne bare vente fire uger med at give de pågældende mulighed for at komme i egen bolig eller give det fornødne plejetilbud. I dag er det jo sådan, at også for betalingen gælder der rent faktisk en frist, nemlig på tre uger, før betalingen træder i kraft.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Nu er jeg lidt ked af, at undervisningsministeren har forladt salen, for efter finansministerens udtalelser kunne man nemt få den opfattelse, at regeringen nu er i gang med at bryde den aftale, regeringen nylig har indgået med Det Radikale Venstre, SF og Socialdemokratiet om, at regeringen i februar måned skal komme med en handlingsplan for udmøntningen af punkt 7 i det beslutningsforslag, hvor finansministeren var regeringens ordfører, altså at regeringen inden den 1. marts skal komme med en handlingsplan, for at vi kan få udmøntet punkt 7, som går ud på, at alle kvalificerede unge, der har bestået en adgangsgivende eksamen, skal have ret til at påbegynde en videregående uddannelse.

Jeg vil da gerne have, at finansministeren her fra talerstolen be- eller afkræfter, at regeringen nu vil bryde den aftale, man lige har indgået med Det Radikale Venstre, SF og Socialdemokratiet.

Må jeg sige om økonomiberegningerne i øvrigt, at man nemt kan få den opfattelse, at det er politiske beregninger, der har været gang i i Finansministeriet. Det kan ikke passe, at Finansministeriet ikke ved, at for at vi kan give alle dem, der har bestået en adgangsgivende eksamen, ret til en kompetencegivende uddannelse, skal man udbygge kapaciteten med 20.000 ekstra helårspladser hvert år i de kommende fire år.

Jamen det er jo galimatias i forhold til den kapacitet, vi har i dag. Med den nuværende kapacitet på de videregående uddannelser i indværende år efter den aftale, der er indgået mellem Socialdemokratiet og regeringen om kapacitetsudvidelsen med de 5.000 ekstra pladser, er vi oppe på 38.400 pladser. I år fuldfører 31.400 en adgangsgivende eksamen. Det vil sige, at vi allerede i dag har en overkapacitet i forhold til antallet af unge, der består i år.

[Frank Jensen]

Grunden til, at der var mange – altså 20.000 – der i sommer blev adgangsramt, var, at vi oparbejdede en pukkel i 1980'erne, hvor regeringen ikke havde sørget for, at der var pladser nok.

Det, der er tale om her i 1990'erne, er, at vi skal have ryddet op efter regeringens sløseri i 1980'erne, og så skal vi have udbygget kapaciteten. Men det er da kun, hvad der svarer til en udvidelse på 5.000 pladser årligt. Det er det, der er forudsætningen for Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres og SF's beregninger, og derfor vil jeg gerne bede ministeren om at sige, at de 13,5 mia. kr., regeringen når frem til, er helt hen i vejret.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Finansministeren afviste de socialdemokratiske forslag på dette område, bl.a. under henvisning til, at, som han udtrykte det, de ville svække det kommunale selvstyre, og at de ville indføre detailregulering. Og så sagde han, at regeringen ønsker at fremme det kommunale selvstyre. Det er jo sådan en køn talemåde, som man kan slå om sig med i mangel af andre argumenter. Jeg lagde også mærke til, at finansministeren heller ikke fremhævede, hvori svækkelsen af det kommunale selvstyre ifølge de socialdemokratiske forslag egentlig skulle bestå.

Men er det så rigtigt, at regeringen også i sin praktiske politik arbejder på at fremme det kommunale selvstyre? Er det rigtigt, at regeringen vil fjerne snærende bånd? Er det rigtigt, at man virkelig vil lade kommunerne få lov til at udøve deres virksomhed så frit, som de gerne vil? Vi kan jo f.eks. se på de mange frikommuneforsøg, hvor regeringen havde mulighed for at øge det kommunale selvstyre, hvor man virkelig kunne sige: Værsgo, kommuner, nu får I lov, nu fjerner vi de snærende bånd, nu ønsker vi ikke at detailregulere. Og hvad har regeringen gjort? Den har afvist 91 frikommuneforsøgsforslag fra kommunerne, 91 områder, hvor regeringen med forskellige mere eller mindre obskure politiske begrundelser har afvist at lempe detailreguleringen for kommunerne på områder, hvor kommunerne selv ønsker det. Jeg vil gerne sige, at det bestemt ikke er en regering, der ønsker at styrke det kommunale selvstyre, der optræder på den måde.

Grethe Fenger Møller (KF):

Der er næppe mange af partiernes ordførere, som i dag vil være meget uenige i de overordnede betragtninger i de forslag, vi behandler fra Socialdemokratiet, og det er jeg da som ordfører for Det Konservative Folkeparti heller ikke.

Det Konservative Folkeparti har altid ment, at det er borgerne, der skal være i centrum, og at borgerne skal stilles højere end systemet. Den holdning har vi fortsat, og derfor kan vi da også kun byde Socialdemokratiets ideer om sikring af borgernes rettigheder velkommen.

Jeg kan måske undre mig lidt over tidspunktet for forslagernes fremsættelse og også forslagernes indhold. Ofte indeholder sådanne forslag jo nyheder og forslag til forbedringer eller omlægninger, som ikke allerede er i gang, og det mener jeg ikke er tilfældet her. De tanker, som ligger bag, er, som også finansministeren har nævnt det, jo tænkt og skrevet og efterlevet i flere år her i landet. Så kan jeg måske kun glæde mig over, at Socialdemokratiet yderligere har hentet inspiration uden for landet, i England, som altså også på borgerligt initiativ har taget ideerne op.

Vi har efter min opfattelse i Danmark en god og velfungerende offentlig sektor. Den kan gøres bedre, det er regeringen i fuld gang med, og det bakker Det Konservative Folkeparti op. Jeg synes, det er rigtigt, at vi skal føre en debat om grundtankerne i forslagene, og jeg er også enig i, at borgernes rettigheder og den offentlige service er så vigtige emner, at vi løbende skal overveje, om rettighederne har reelt indhold, og om servicen kan forbedres.

Men lad mig derefter straks sige, at det nærmere indhold i forslagene giver Det Konservative Folkeparti al mulig grund til skepsis. Omfanget af f.eks. beskrivelser for enhver offentlig serviceydelse og en række handlingsplaner synes at måtte blive enormt og efter vores opfattelse som helhed ganske uoverskueligt. Den foreslåede ret til sygehusbehandling, nødvendige bo- og plejetilbud, børnepasningstilbud, døgnhjemmepleje, plejebolig, praktikplads, kompetencegivende uddannelse, således som det er beskrevet i beslutningsforslag nr. B 45, mener jeg faktisk ikke vi kan lovgive os til, uden at vi pådrager os uforsvarligt store omkostninger i form af stærkt øgede offentlige udgifter. Jeg har også mærket mig finansministerens udta-

[Grethe Fenger Møller]

lelser om, at Finansministeriets beregninger siger, at Socialdemokratiets forslag bare det første år vil koste 5 mia. kr. og over en periode på fire år 10 mia. kr.

Jeg har mærket mig, at Socialdemokratiet i sit forslag udtrykker ønske om en styrkelse af det kommunale selvstyre. Jeg mener, at det kommunale selvstyre er overordentlig væsentligt som en del af vores demokrati, men jeg synes ikke, jeg kan se, at Socialdemokratiets forslag indeholder en styrkelse heraf. Det, Socialdemokratiet ønsker, er en større grad af detalregulering og ensartethed, og det mener jeg ikke er det samme som, at man fremmer det kommunale selvstyre.

Jeg savner i øvrigt i forslagene en erkendelse af, at ikke alle borgere er ens. Tværtimod er vi forskellige, og vore ønsker og krav til den offentlige service og vores opfattelse af rettigheder er meget forskellige. Når sådanne betragtninger udelukkes af Socialdemokratiet, opfatter jeg det som en manglende respekt for forskellighederne og ønskerne om individuelle valg.

I denne forbindelse vil jeg også gerne understrege, at vi i Det Konservative Folkeparti mener, at vi faktisk er nået meget langt for så vidt angår den offentlige service til borgerne. Det er vi, fordi hundredtusinder af offentligt ansatte med stor iver er gået ind i regeringens moderniseringsarbejde i den offentlige sektor, hvor brugerorientering, serviceforbedringer, hurtigere ekspeditionstider, tydelig og mere forståelig information osv. har været nøgleord. Frem for at lade, som om dette ikke er tilfældet, er der al mulig grund til at påskønne den fornyelse i den offentlige administration, der også på foranledning af de ansatte har fundet sted til gavn for borgerne, og som jo er kommet, efter at den borgerlige regering tiltrådte i 1982.

Lad mig dernæst knytte nogle bemærkninger til de enkelte forslag. Lovforslag nr. L 174 vedrører først og fremmest sagsbehandlingstiderne. Der er ingen tvivl om, at borgerne har et krav på en hurtig, en smidig og ikke mindst en forsvarlig sagsbehandling. Dette fremgår allerede klart af vejledningen om forvaltningsloven og er i øvrigt fastslået af Folketingets Ombudsmand utallige gange. Det er således på ingen måde nye tanker, Socialdemokratiet præsenterer Folketinget for på dette område.

Det har også tidligere været drøftet, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at fastlægge helt præcise frister, f.eks. på fire uger. I Det Konservative Folkeparti er vi generelt ikke begejstrede for at fastlægge alt for firkantede og usmidige regler. Vi vil langt hellere gennemføre moderniseringer og forenklinger af den offentlige sektor, som indebærer, at det slet ikke er noget problem at overholde, hvad alle betragter som rimelige svarfrister.

Vi er imidlertid villige til at diskutere problemstillinger under udvalgsarbejdet, men det er helt afgørende for os, at vi ikke pålægger kommunerne, amterne og staten nye bureaukratiske påfund, som indebærer, at der skal ansættes flere og bruges flere offentlige kroner. Det er ikke den vej, vi skal gå. Det hele skal jo heller ikke forceres og gå så hurtigt, at der begås unødvendige fejl på grund af en for kort tidsfrist, som bagefter er til stor gene for den borger, der har fået en forkert afgørelse. Retsikkerheden på dette område bør prioriteres højt. Endelig kan det også diskuteres, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at fastlægge disse regler om sagsbehandling generelt eller det mere hører hjemme i særlovgivningen. Jeg hælder til den sidste opfattelse.

Vi er meget betænkelige ved den del af forslaget, der indebærer, at en ansøgning om tilladelse skal anses for imødekommet, hvis der ikke er meddelt afslag inden for en nærmere fastsat frist. Her kommer vi atter ind på spørgsmålet om retssikkerhed, og jeg tror, at det i forhold til omverdenen er meget vigtigt, at borgerne i alle tilfælde får en afgørelse i hånden, et håndgribeligt bevis på, at de faktisk har fået lov til at bygge et udhus, en garage, eller hvad det nu måtte være, på det pågældende sted.

Den konservative folketingsgruppe afviser forslaget om at nedsætte et udvalg – man fristes til at sige endnu et udvalg – der skal følge dette område. Jeg synes – og det tror jeg også borgerne synes – at vi har udvalg nok. I virkeligheden føler jeg, at Socialdemokratiet med dette udvalg endnu en gang forsøger at centralisere beslutningsprocessen. Selvfølgelig skal Folketinget fastlægge de overordnede rammer på dette område, som vi har gjort det med forvaltningsloven, men den daglige administration i kommunerne klarer sig vist udmærket uden folketingsmedlemmernes detaljerede indsamling af erfaringer og indblanding.

[Grethe Fenger Møller]

Beslutningsforslaget om en styrkelse af borgernes rettigheder inden for retsvæsenet handler også om en hurtigere sagsbehandling. Justitsministeren har været inde på det i sin tale, og jeg skal bare tilføje, at der jo foregår et omfattende arbejde, herunder konsulentundersøgelse af domstolens virke, der skal bidrage til at nedbringe berammelsestiderne. Jeg er helt enig i, at det naturligvis er belastende for mennesker ikke at få en afgørelse, og det hvad enten det drejer sig om en civil sag, eller jo i særlig grad når det drejer sig om en straffesag. Endelig vil det nye forslag om en gennemgribende revision af anklagemyndighedens struktur også bidrage til en decentralisering og effektivisering, som kan medvirke til at forkorte ventetiderne.

Som sagt i min indledning er vi i Det Konservative Folkeparti villige til at diskutere vigtige emner som rettigheder og service her og i udvalg og alle andre steder med forbedring for øje, men vi er ikke villige til at medvirke til en ikkeadministrerbar, dyr og bureaukratisk lovgivning. Vi vil tilslutte os hr. Svend Aukens bemærkning, hvis jeg forstod ham rigtigt, om, at vi gerne vil forbedre borgernes rettigheder uden nyt offentligt ressourceforbrug. Hvis det er det, Socialdemokratiet mener, er der noget, vi kan samarbejde om. Det vil jo også betyde, at vi vil få et positivt samarbejde, den dag vi i slutningen af folketingsssamlingen skal diskutere den nye moderniseringsredegørelse fra regeringen.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Fru Grethe Fenger Møller pegede på, at mennesker er forskellige, og det er vi jo mange der er glade for. Men der er faktisk én gruppe mennesker, som har nogenlunde det samme behov, og det kunne jeg godt have ønsket mig at fru Grethe Fenger Møller havde hæftet sig lidt mere ved. Det er den gruppe mennesker, der er unge, som har børn, og som gerne vil blive ved med at være på arbejdsmarkedet, dem, som i dag står i den situation, at de ikke kan få passet deres små børn. Der mener jeg det er en fordel, at man har mulighed for at få passet sine børn på forskellig vis. Det kan være dagpleje, det kan være børnehaver, det kan være vuggestuer, det kan være alternative løsninger; lad os tale om det.

Men jeg havde egentlig forventet en lidt større kreativitet hos fru Grethe Fenger Møller, som måske lå ud over den, finansministeren, som jo kun er optaget af økonomien, er udstyret med. Når vi nu ved, fru Grethe Fenger Møller, at det stort set er gratis, hvis vi bruger vores kreativitet, at få passet børn i stedet for at lade dem stå på venteliste! Der er 30.000 børn på ventelisterne i dag, og alt tyder på, at antallet stiger, hvis vi ikke gør en særlig indsats. Og der er dokumentation, der er beregninger, som vi gerne vil lægge frem, der siger, at det ikke koster noget at få passet børn, hvis vi bruger dagpengene kreativt og får omlagt finansieringen mellem staten og kommunen på en sådan måde, at man giver kommunerne gulerodder for at få etableret børnepasningen.

Når jeg tager det op i forbindelse med Fru Grethe Fenger Møllers indlæg, hænger det naturligvis sammen med, at netop kvindernes behov for at blive på arbejdsmarkedet, for at bevare deres tilknytning til arbejdsmarkedet, i meget høj grad afhænger af, at børnene kan blive passet. Derfor, fru Grethe Fenger Møller, kunne jeg godt ønske mig en kommentar netop om det spørgsmål. Brug disse ting lidt kreativt til fordel for de unge mænd og kvinder!

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg hæftede mig ved, at fru Grethe Fenger Møller ligesom finansministeren forkert gav udtryk for, at de forslag, vi har fremsat, indebærer en svækkelse af det kommunale selvstyre.

Må jeg spørge fru Grethe Fenger Møller: Er det virkelig en svækkelse af det kommunale selvstyre at kræve en hurtig og forsvarlig sagsbehandling i kommunerne? Er det virkelig en svækkelse af det kommunale selvstyre f.eks. at give alle forældre ret til et børnepasningsstilbud efter udløbet af barselorlov og ret til en aldersbetinget overgang fra én dagpasningsordning til en anden? Er det netop ikke at fastlægge nogle rimelige minimumskrav, når det inden for disse minimumskrav er helt overladt – sådan som også fru Jytte Andersen understreger det – til kommunerne selv at finde ud af, hvordan de vil løse opgaven, selv at finde den billigste måde at gøre det på eller den måde, der svarer bedst til lokalsamfundets krav? Er det netop ikke at styrke det kommunale selvstyre at foreskrive den slags?

[Klaus Hækkerup]

Jeg vil gerne sige, at det, der ligger i disse forslag, giver kommunerne mange muligheder og bedre muligheder, end de har i dag, for at løse de kommunale opgaver og gøre det på en fuldt forsvarlig måde.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg er naturligvis meget enig med fru Jytte Andersen i, at forældre med børn skal have mulighed for at få passet deres børn. Jeg synes, det er væsentligt at kunne konstatere, at vi i dag har meget kvalificerede og meget forskellige former for børnepasning i forhold til den øvrige del af verden, og at vi også i forhold til andre lande har en meget, meget høj dækningsgrad. Det hjælper selvfølgelig ikke de forældre, der i dag er på venteliste, men vi må dog konstatere, at vi har mange børneinstitutioner i Danmark.

Jeg er også enig med fru Jytte Andersen i, at man skal gøre alt, hvad man kan, for at få afskaffet ventelisterne, for vi ved, hvor belastende denne usikkerhed om, hvorvidt man kan få passet sine børn, er for børnefamilierne. Jeg mener også, at kommunerne er i fuld gang med at træffe foranstaltninger til nedbringelse af ventelisterne. Det er vi i hvert fald dér, hvor jeg har en tilknytning, på Frederiksberg, hvor vi har lavet en plan om at få nedbragt og afskaffet ventelisterne. Jeg vil gerne være med til at tænke kreativt, og hvis fru Jytte Andersen siger, at vi kan finde ud af at få afskaffet ventelisterne totalt, uden at det koster penge, er jeg helt og fuldt med på dette.

Så vil jeg sige til hr. Klaus Hækkerup, at det er et spørgsmål, hvor meget man vil detailregulere inden for kommunerne. Vi synes, at det, Socialdemokratiet lægger op til i denne pakke, måske er en større grad af detailregulering, end vi synes er rimelig i forhold til det, vi betragter som det kommunale selvstyre.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg skal oplyse fru Grethe Fenger Møller om, at vore forslag naturligvis har været ganske grundigt og ganske omfattende forhandlet med mange, mange kommunalfolk. Og de anser bestemt ikke dette for at være en begrænsning i det kommunale selvstyre; de anser det

for at være et samarbejde om en bedre administration.

Det skuffer mig naturligvis, at fru Grethe Fenger Møller ikke bare sådan pr. refleks afviser, men graver sig længere ned i en skyttegrav, længere ned, end nogen af ministrene har gjort. For konklusionen på det, som fru Grethe Fenger Møller sagde, var i virkeligheden, at borgerne nok skal have sig frabedt at få nogle rettigheder, skal have sig frabedt at få et udvalg, der kan sørge for, at sagerne bliver ekspederet rimelig hurtigt. Det er næsten, som om en afvisning af vores forslag skulle være i borgernes interesse.

Jeg vil gerne spørge – når nu fru Grethe Fenger Møller nævnede begrebet retssikkerhed – om det ikke hører med til begrebet retssikkerhed, at man kan være sikker på, at man får sin ret inden for en kort og rimelig frist, at man har nogle garantier for en sagsbehandling, at man ikke skal finde sig i urimelig trækken i langdrag, måske i nogle tilfælde også smøleri eller det, der er værre. Hører det ikke med til retssikkerhed? Det synes vi det gør.

Jeg vil også gerne spørge fru Grethe Fenger Møller, om de forslag, vi har talt om her, altså om hurtig og smidig sagsbehandling og forbedringer inden for retsvæsenet, overhovedet er noget, der koster penge. Er det ikke rigtigt, at det kan tilrettelægges på en sådan måde, at disse garantier, disse rettigheder, opnås, uden at det koster det offentlige ressourcer?

Så må jeg endnu en gang fastslå, at vi ikke skriver i lovforslaget, at det skal være sådan, at hvis man ikke får et svar inden for en vis tidsfrist, skal en tilladelse anses for at være givet. Vi skriver, at vedkommende minister eller anden politisk ansvarlig myndighed kan udtage områder, hvor en sådan ordning vil kunne forventes at fungere rimeligt og fornuftigt, og at reglen efter nøje vurdering i hvert enkelt tilfælde kan gælde inden for disse områder, men altså ikke den automatik, som fru Grethe Fenger Møller nævnte.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Skulle jeg forstå fru Grethe Fenger Møllers bemærkning på den måde, at fru Grethe Fenger Møller er enig med Socialdemokratiet i, at borgerne egentlig har ret til at få pasningsmuligheder til deres børn, når barselorloven er

[Jytte Andersen]

udløbet? Det lød sådan, og hvis det er rigtigt, synes jeg, det er værd at kvittere for, for så er vi i hvert fald kommet et stykke vej i denne debat.

I Socialdemokratiet synes vi, at vi skylder småbørnsforældrene, at deres barselorlov bliver en god periode og ikke et mareridt, fordi de har spekulationer over ikke at kunne få passet deres børn. Hvis den konservative ordfører er enig i det, synes vi, det ville være et stykke vej at nå.

Jeg forstod også fru Grethe Fenger Møller sådan, at fru Grethe Fenger Møller var meget mere åben over for at diskutere aktivering af dagpenge på børnepasningsområdet. De beregninger, vi har lavet, og som jeg meget gerne vil diskutere med fru Grethe Fenger Møller, viser netop, at når man indregner dagpengene, er det i virkeligheden samfundsøkonomisk gratis at få passet et barn, fordi forældrebetalingen er så høj. Det er gratis for et børnehavebarn, det koster 2.500 kr. for et vuggestuebarn, for det er der større driftsudgifter ved, så det er altså inden for rimelighedens grænser og inden for den ramme, som finansministeren naturligvis skal være optaget af, nemlig at der skal være ræson og økonomisk forsvarlighed i tingene. Det er der faktisk, hvis vi tænker kreativt på dette område, og det kunne jeg forstå at fru Grethe Fenger Møller var enig med os i.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg er enig i, at vi skal tænke kreativt. Fru Jytte Andersen angav, at man kunne afskaffe ventelisterne, uden at det kostede noget, og det synes jeg da er interessant. Jeg kender også bistandslovens bestemmelser om, at det er kommunalbestyrelsen, der skal sikre, at der er det nødvendige antal børneinstitutioner, men vi ved også, at vi har ventelister, og at langt de fleste kommuner arbejder intenst på at få nedbragt disse ventelister ved at lave forskellige former for institutioner, ligesom forældrenes behov for at få passet deres børn, hvilket jeg synes er et rimeligt og forståeligt behov, skal imødekommes.

Jeg er nu ikke helt sikker på, at fru Jytte Andersen har ret i sin beregning, hvorefter det ikke koster noget at lave børneinstitutioner. Det er et gammelkendt socialdemokratisk argument, at en pædagog måske ikke skal have så meget mere end det, han eller hun ville få på

dagpenge, og så koster det ikke noget at lave en børneinstitution. Der er altså også flere udgifter forbundet med at drive institutioner, end hvad der kan dækkes af arbejdsløshedsdagpengeydelsen og eventuelt lønforskellen. Det koster altså noget, og så må man finde ud af, hvordan man kan få nedbragt ventelisterne.

Jeg tror ikke, hr. Ole Espersen hører efter, når jeg taler, når han kan opfatte mit indlæg således, at jeg ikke skulle gå ind for borgernes retssikkerhed. Jeg mener selvfølgelig, at det er vigtigt, at borgerne kan få rimelig hurtige og rigtige afgørelser, som opfylder de krav, man nu stiller. Det mener jeg er vores målsætning, og regeringen har sådan set også i mange år arbejdet for, at man kan få både en rigtig og en så hurtig sagsbehandling som muligt.

Jeg har meget svært ved at følge hr. Ole Espersens tankegang om, at § 7 i nr. L 174, hvorefter Folketinget skal nedsætte et udvalg, der skal holde sig orienteret om gennemførelsen af denne lov og give en redegørelse om året, skulle være en særlig styrkelse af borgernes retssikkerhed. Jeg synes, det er noget underligt mismask, at man skal have kommunerne til at gennemgå det i et folketingsudvalg. Med hensyn til § 6, som handler om begunstigende forvaltningsakter, synes jeg, det er rigtigt, at borgerne får en konkret afgørelse, frem for at de måske skal satse på, at en offentlig myndighed ikke får svaret, og kan man så bevise, at man har fået tilladelsen?

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Fru Grethe Fenger Møller svarede sådan set ikke på mit spørgsmål, der gik på, om det var fru Grethe Fenger Møllers opfattelse, at borgere, der er på arbejdsmarkedet, har ret til at få passet deres børn, og om det er en opfattelse, som Det Konservative Folkeparti deler. Der er forskel på, om kommunerne har en forpligtelse til at sørge for børnepasning, og så at sige, at det er en borgerret at få mulighed for at få passet sit barn, præcis på samme måde som forældrene eller barnet har en borgerret til en plads i børnehaveklasse, når barnet er 4 år og 10 måneder, eller til en plads i første klasse, når det er 5-6 år. Vi har jo ikke ventelister til folkeskolen, og det er den samme filosofi, vi er optaget af på dette problemområde, og så må kommunerne gøre det på den måde, som de nu har

[Jytte Andersen]

lyst til, sammen med de forældre, som nu snart får flertal i daginstitutionsbestyrelserne, så der vil blive plads til mangfoldighed. Men spørgsmålet er, om Det Konservative Folkeparti går så meget op i borgerrettigheder, at det også vil drage den konsekvens, at de også gælder for småbørn, således at de har ret til at få en ordentlig og forsvarlig pasning.

Til sidst vil jeg godt sige til fru Grethe Fenger Møller, at når vi kommer i gang med udvalgsarbejdet, kan vi diskutere beregninger, men af de beregninger, som Socialdemokratiet har lavet, fremgår det meget klart, at der er indregnet en driftsudgift, der svarer til 30.000 kr. om året. Det vil altså sige, at der ikke er nogen grund til sådan almindelig mistænksomhed over for de socialdemokratiske beregninger; det kan gøres gratis, og det kan gøres inden for de nuværende økonomiske rammer.

Peter Brixtofte (V):

Vi har i dag en særdeles relevant debat om forholdet mellem den enkelte borger og det offentlige, og anledningen i dag er en række socialdemokratiske forslag, som går ud på at definere borgernes rettigheder. Vi synes i Venstre, at det er en særdeles relevant debat, da rundt regnet halvdelen af det, vi tjener, indbetales til det offentlige. Det er en større andel, end så mange andre borgere i resten af verden betaler, og derfor må vi være særdeles interesserede i at stille krav om, at vore penge bruges rigtigt. Det er derfor ikke så underligt, at vi må stille nogle krav til den offentlige sektor, som tager størstedelen af vor timeløn. Den gennemsnitlige skatteborger må arbejde de første 30 minutter for det offentlige og først derefter for sig selv og sin familie.

Jeg vil godt indledningsvis sige, at det undrer mig, at dette forhold, om skatten, overhovedet ikke er nævnt i Socialdemokratiets forslag, for man kunne egentlig ikke tillade sig at stille ret store krav til det offentlige, hvis skatten var meget lav. Når vi i Danmark kan tillade os at stille store krav, er det netop, fordi skatten er meget høj, faktisk alt for høj. Den første rettighed, som borgerne derfor kunne kræve af det offentlige, må da være, at skatten ikke er én krone højere end højst nødvendigt, at de indbetalte skattekrone med andre ord bruges så fornuftigt og rationelt som overhovedet muligt. Denne rettighed har Socialdemokratiet ikke

medtaget i sit forslag, og det må naturligvis bero på en forglemmelse, for det spændende ved en debat om den offentlige sektor er på den ene side serviceniveauet og på den anden side betalingen for det. Det er den afvejning, som er en væsentlig del af vores demokrati og en væsentlig del af vores problemstilling.

Når det er sagt, vil jeg godt understrege, at jeg synes, der er meget godt i Socialdemokratiets forslag. Der opstilles en række mål for sagsbehandlingen såvel i administrationen som hos domstolene, og der foreslås endvidere konkrete målsætninger for serviceniveauet for børn og ældre. Alt er bestemt ikke medtaget; Venstre kunne således finde på langt mere som f.eks. et alsidigt udbud af fritidstilbud, haller, idrætshaller, fodboldbaner og tennisbaner uden ventelister. Det var også et område, hvor man som borger kunne stille et krav til den offentlige servicesektor. Venstre er nemlig enig med Socialdemokratiet i, at det offentlige er en servicevirksomhed, der skal være i stand til at forpligte sig over for borgerne til en bestemt kvalitet og til mængden af de produkter, der skal tilbydes.

Lad det straks være slået fast, at Venstre er enig i bl.a. følgende målsætninger: Borgernes sager skal afgøres hurtigt og forsvarligt med ordentlige og forståelige begrundelser. Der skal ikke være ventelister til pasning af børn, da forældrene naturligvis skal kunne passe deres arbejde. Ældre mennesker skal have flere valgmuligheder mellem hjælp i eget hjem, ældreegnede boliger og plejehjemspladser, og syge mennesker skal opereres, når lægerne skønner, at det er nødvendigt. På disse som på andre områder skal den offentlige sektor tilbyde de ydelser, som borgerne har brug for.

Vi bor ikke i et socialistisk land, hvor folk står i lange køer, når de ønsker bestemte ydelser og produkter. Vi bor i et land, hvor det er markedsøkonomien, der er den bærende grundidé. Problemet er imidlertid, at markedsøkonomien med sine mange talenter stopper ved muren til den offentlige sektor. Inden for den private sektor i Danmark er det suverænt forbrugerne, der ved summen af deres forbrugvalg bestemmer, hvilke varer og tjenesteydelser der skal leveres til den danske befolkning. Inden for det offentlige er det i dag langt mindre demokratisk og langt sværere at sikre sig, at der fremstilles netop de varer og

[Peter Brixtofte]

tenester på det niveau, som borgerne ønsker. I det offentlige er der mange gratisydelse, der gør, at det er svært at finde ud af, hvad forbrugerne egentlig ønsker sig af den offentlige sektor, og der er med rette sat spørgsmålstegn ved, om serviceniveauet bliver bedre, selv om der afsættes flere økonomiske midler.

Jeg vil godt her citere min socialdemokratiske modkandidat fra Otterupkredsen, fru Ritt Bjerregaard, som på et møde den 22. august 1979 på Askov Højskole sagde følgende:

»Den offentlige sektor er blevet så stor, at de flere penge, der bliver hældt i den, i højere grad gavner terapeuter og behandlere, læger og administratorer, end de gavner klienter og patienter, skatteborgere, eller hvad man nu skal kalde objekterne for den megen omsorg.«

Venstre er meget enig i denne argumentation. Venstre mener derfor, det er muligt at nå de mål, som Socialdemokratiet har foreslået for den offentlige sektor, uden at bruge flere penge.

Det har været fremme, hvorvidt det forudsættes, at der afsættes flere penge, og det er sådan set ikke så underligt, at finansministeren kan lægge nogle beregninger frem baseret på det, vi kender som den traditionelle socialdemokratiske politik. Det er rimeligt og fair over for Folketinget at oplyse, hvad virkningerne vil blive. Jeg synes ligesom finansministeren, at vi skal tage Socialdemokratiet på ordet, og da det ser ud til, at man nu vil slå fast, at vi skal prøve at gøre tingene anderledes, vil Venstre herefter ikke agitere imod Socialdemokratiets forslag med den begrundelse, at det er fantastisk dyrt at leve op til de målsætninger for den offentlige sektor, som Socialdemokratiet har opstillet. Lad os fortsætte debatten med udgangspunkt i det, som der blev opnået enighed om i dialogen mellem finansministeren og Socialdemokratiet i starten af denne debat.

Når det gælder forslagene om hurtigere samtykke og forsvarlig sagsbehandling inden for den offentlige administration, giver den tekniske og teknologiske udvikling mange muligheder. Dertil kan lægges, at der kan gennemføres administrative reformer, som ikke mindst Finansministeriets moderniseringsredegørelser mange gange har lagt op til. Man kan faktisk godt med færre medarbejdere gøre tingene hurtigere – også sådan, at der træffes hurtigere beslutninger for den enkelte – hvis

man formår at give den enkelte medarbejder større kompetence. Udstyres den enkelte medarbejder med større kompetence, god uddannelse, ordentlig teknologi, ordentlige lokaler og fysiske forhold, er det muligt at afgøre tingene hurtigere, også hvis man kan sikre, at borgeren når frem til den rigtige person, første gang vedkommende henvender sig til det offentlige system. Der spildes mange ressourcer for borgerne og for det offentlige ved, at man ikke finder frem til den, der kan give én afslag eller medhold i det, man søger om, og derfor er det utrolig vigtigt, at vi bygger den offentlige sektor kundenvenligt op, således at når man henvender sig til den offentlige sektor, får man med det samme en vejledning, som gør, at man får fat i den rigtige person. Det vil spare mange ressourcer både for borgeren og for det offentlige. Derfor er det Venstres påstand, at sagerne kan afgøres hurtigt og mere kompetent, uden at vi skal bruge flere penge; vi kan måske endda bruge færre penge, hvis vi indretter tingene mere rationelt.

Når det gælder afskaffelse af ventelister til daginstitutioner, er det faktisk også realistisk at køre en kommune uden ventelister, hvis man kigger kritisk på forbruget af ressourcer, og jeg har forstået, at der også er en klar åbning fra Socialdemokratiet til, at man selvfølgelig bør gøre det. Jeg ved godt, at det her blev fremhævet, at man skal bruge dagpengene til det, men det er en gammel og en anden diskussion, som vi kan tage i forbindelse med beskæftigelsespolitikken.

Jeg synes, det er lige så relevant at spørge: Får vi nok for de ressourcer, vi anvender? Kigger vi kritisk nok på tildelingen af ressourcer til institutioner i forhold til, hvornår børnene er der? Jeg vil vove den påstand, at der i mange danske institutioner en stor del af dagen er flere ansatte end børn, og det kunne godt tænkes, at man kunne finde ud af at anvende ressourcerne mere rationelt, så man ved en omfordeling kunne få flere pladser for de samme penge.

Så er der afgørelsen af, hvor meget man skal betale for en daginstitutionsplads. Der er nogle kommuner, som har valgt at give meget store tilskud til nedbringelse af forældrebetalingen; til gengæld har de samtidig store ventelister; det er et prioriteringsspørgsmål. I Venstre har vi mest sympati for de kommuner, der siger, at

[Peter Brixtofte]

der skal være plads til alle. Til gengæld skal man betale, hvad det koster ifølge de betalingsregler, som Folketinget har opstillet. I en stor kommune som København, der giver mange penge til nedbringelse af forældrebetaling, kunne man flytte de penge over til flere pladser og derved komme ventelisterne til livs, og man kunne afskaffe ventelisterne uden at bruge flere penge inden for sektoren. Det er et spørgsmål om solidaritet, om man skal gøre det bedst for dem, der er inde i systemet, eller man også skal tænke på dem, der står på ventelisten. Venstre går absolut ind for solidaritet mellem alle forældre, men vi er her ved en grundlæggende problemstilling: Hvem skal bestemme serviceniveauet i den offentlige sektor? Er det staten, der skal fastlægge det på landsniveau, eller skal kommunerne med ansvar over for deres vælgere have frihed til at bestemme selv?

Der skal ikke herske nogen tvivl om Venstres opfattelse. Venstre finder, at det er i overensstemmelse med nærdemokratiets spilleregler, at der er kommuner, som bruger deres magt til at fastholde lange ventelister for til gengæld at nedbringe taksten. Vi er ikke enige i den politik, og vi er heller ikke enige i, at der er kommuner, der har store venteafdelinger, så de ældre må vente på et hospital for at få en relevant plejehjemsplads eller komme hjem med ordentlig og forsvarlig hjemmehjælp, men vi må acceptere, at det er en del af det kommunale selvstyre, at der findes kommuner, som har en dårlig service. Det er så en vurdering af, hvor meget Folketinget skal bestemme, og hvor meget man skal bestemme i lokalsamfundene. Vi lægger vægt på, at man i de enkelte kommuner skal se at komme af med de politikere, som fører en forkert politik. Det gælder om at komme af med dem, og hvis man ikke kan komme af med dem, må man flytte til andre kommuner med et højere serviceniveau.

Jeg vil godt kvittere for den vilje til fornyelse, som Socialdemokratiet giver udtryk for mange forskellige steder i forslagene. Man kan altid vælge at læse tingene enten negativt eller positivt, men jeg vil med glæde citere fra bemærkningerne til Socialdemokratiets beslutningsforslag nr. B 45:

»Det er en helt afgørende forudsætning for, at den offentlige service kan udbygges, og at kødannelse og ventelister afvikles, at der gen-

nemføres omstillinger og fornyelser i den offentlige sektor præget af større frihed, flere eksperimenter og større tilfredshed hos borgerne. Det betyder, at der naturligvis som led i denne proces må gennemføres omflytning af personale og tilpasning af de enkelte institutioners bemanding.«

Disse formuleringer er Venstre helt enig i. Lad os fordomsfrit debattere, hvordan friere forbrugsvalg i den offentlige sektor, større dispositionsfrihed og mere ansvar for de ansatte tilsammen kan give os en mere tilfredsstillende offentlig sektor, og lad os glæde os over, at der er sket fremskridt på en række områder i de senere år. Justitsministeren har redegjort for en række tiltag, også forslag, der er til behandling i øjeblikket. På skatteområdet er der gennemført en række ændringer, som tager borgernes parti frem for systemets, og på mange andre områder er der gennemført forbedringer. Lad os fortsætte ad denne vej, sådan at vi styrker mennesket, borgeren, frem for systemet. Det viser debatten at Socialdemokratiet ønsker, det ønsker De Konservative, det ønsker Venstre, og jeg tror, at stort set de fleste partier med forskellige varianter i deres formuleringer ønsker det. Der må derfor være håb om, at vi i fremtiden får en mere velfungerende offentlig sektor. Vi har brug for en offentlig sektor; derfor er det vigtigt, at den fungerer ordentligt, og at vi giver dem, der arbejder i den, ordentlige arbejdsforhold, men det er vigtigt, at vi får en veldefineret afvejning mellem borgernes velgrundede rettigheder og skattebetalingens størrelse. Vi har lagt vægt på, at den afvejning finder sted i lokalsamfundene.

Jeg synes, det er positivt, at Socialdemokratiet spiller ud med sine forslag. Jeg synes ikke, det er så afgørende, hvem der har taget initiativet først. Alle partier kan henvise til mange forslag igennem tiden, og det er ikke så afgørende, hvem der lige netop nu fremsætter forslagene, og jeg tror i øvrigt heller ikke, at det interesserer borgerne. Det afgørende er, at vi sammen kan opnå nogle resultater, hvad enten det så er det ene eller det andet udvalg.

Venstre har viljen til at finde sammen med de andre partier om en positiv og seriøs behandling af Socialdemokratiets forslag, men vores udgangspunkt er bedre service for færre penge.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg håber ikke, det bringer hr. Peter Brixtofte i vanskeligheder inden for hans parti, når jeg nu uden nogen form for forbehold udtrykker mig anerkendende om hans indlæg. Tænk, hvis finansministeren havde haft et indlæg, der var lige så forstående, engageret og indstillet på forandringer, forbedringer, forhandlinger og resultater som det, hr. Peter Brixtofte netop har holdt!

Man siger ofte i Folketinget, at Venstre har bevæget sig langt væk fra De Konservative i retning af højre, men det synes jeg nu ikke hr. Peter Brixtoftes indlæg gav udtryk for, og da vi tit har skældt Venstre ud, når det trak ud til højre, vil jeg gerne udtrykke anerkendelse af, at Venstre nærmer sig midten, diskussionen, dér, hvor der kan opnås resultater. Jeg er helt enig i den måde, hr. Peter Brixtofte har lagt problemerne frem på.

Jeg er selvfølgelig ikke enig med hr. Peter Brixtofte i hans tyrkertro på, at det altid vil være markedskræfterne eller private interesser, der kan skaffe et bedre resultat frem end eksempelvis mere traditionelle offentlige løsninger, men lad os tage diskussionen. Vi har en del tal, der kan illustrere det, men jeg vil bare tage et enkelt til hr. Peter Brixtoftes nærmere overvejelse:

Vi ved, at det amerikanske sundhedsbudget, som i meget høj grad er præget af private markedskræfter, forsikringselskaber osv., nu har et omfang i den amerikanske samfundskonomi på 14 pct. Det beslaglægger altså 14 cent ud af hver dollar, amerikaneren tjener, men 37 millioner amerikanere bliver ikke behandlet under det system. Det danske system, der dækker alle danskere, koster 6 pct., altså 6 øre ud af hver krone, vi tjener. Vi har holdt udgifterne konstante med et offentligt system. I USA, hvor der i øvrigt også er ventelister osv., koster det altså mere end dobbelt så meget for et ringere system. Lad os åbent tage den slags diskussioner ud fra den fælles målsætning, som hr. Peter Brixtofte nævnte: at give borgerne, der betaler en meget stor del af deres indtægt i skat, en ordentlig service på de afgørende punkter.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg skal sige noget om nr. B 45, og fru Ebba Strange vil kommentere nr. B 46 og nr. L 174.

Generelt er SF positivt over for forslaget ideer. Udgangspunktet for den socialdemokratiske tankegang er grundlæggende rigtigt, nemlig at der er nogle rettigheder, som borgerne skal have i forhold til den offentlige sektor, og det fornemmer jeg også der er bred enighed om i Folketinget, men det er godt at få det konkretiseret på den måde, som det sker på her, f.eks. at man har krav på at blive informeret ordentligt. Det er noget, som af og til mangler i den offentlige sektor, men det er for borgerne utrolig vigtigt at kunne få besked om, hvilke rettigheder de har, og, i det omfang der eksempelvis er venteliste eller kødannelse, at få at vide, hvornår de kan komme til. Hvis man skal opereres, hjælper det utrolig meget, at man kan få at vide, at man kan komme til på det og det tidspunkt. Den information og den planlægning, der skal være en konsekvens af det, er det grundlæggende rigtigt at få ind her og få diskuteret nærmere.

Vi er også enige i de målsætninger, der stilles op i punkt B i nr. B 45, om kødannelse, om ventelister på daginstitutionsområdet, om ældreomsorg, om praktikpladser osv., og det er også noget af det, vi selv var inde på under finanslovdebatten i efteråret. Igen er det centrale ikke, om man kan få løst alle problemer i morgen, men at man begynder at planlægge, hvornår man kan få dem løst.

Finansministeren gjorde meget ud af, at der var tale om planøkonomi i disse forslag. Hvis det er planøkonomi at lave en fornuftig planlægning for, hvornår problemer kan løses, vil jeg godt være planøkonom. Jeg synes, det er sundt fornuft og en rigtig tankegang, at man gør det sådan, som man har gjort det med adgangsbeholdningen, hvor man sagde, at den ikke kunne afskaffes i morgen, men at man lavede en plan for, hvordan den kunne afvikles i løbet af så og så mange år. Den form for tankegang er vigtig og vil kunne give større tillid til, at den offentlige sektor faktisk fungerer.

Vi synes, det er positivt, at Socialdemokratiet nu har en finansieringsreform for de offentlige udgifter. Jeg skal ikke være polemisk, men jeg kan huske, at da vi sidst havde en socialdemokratisk regering i starten af 1980'erne, var vi støtteparti for Socialdemokratiet, og vi argumenterede hele tiden for, at når man skulle diskutere offentlige udgifter, var man nødt til at tage hensyn til, om en offentlig udgift gav be-

[Holger K. Nielsen]

sparelsen andre steder i systemet, det vil sige, at de forskellige offentlige udgifter ikke kan ses isoleret, men dengang var det umuligt at komme igennem med den tankegang over for den daværende, socialdemokratiske regering. Vi er glade for, at Socialdemokratiet nu så klart siger, at de offentlige kasser skal ses i en sammenhæng, så man ikke kan se en offentlig udgift isoleret, men er nødt til at se på det, som på teknokratdansk hedder fortrængningseffekter, det vil sige, hvordan man kan få afledte effekter andre steder i systemet. Jeg håber, at dette gennembrud i tankegangen kan blive permanent, også når vi igen får en socialdemokratisk regering; så det er meget positivt, at det er inde i forslaget.

Jeg har et par indvendinger. Jeg tror, det er uklogt, at Socialdemokratiet har sagt, at disse ambitiøse målsætninger kan gennemføres, uden at det koster noget. Det tror jeg ikke er klogt, det virker ikke troværdigt for befolkningen. Der har været kritik fra socialdemokrater af, at Finansministeriets beregninger er politiske. Herre du milde himmel, selvfølgelig er de da politiske! Hvornår har beregninger i Finansministeriet ikke været politiske? Det var de da også, da vi havde en socialdemokratisk finansminister, og det vil de altid være. Det er håbløst naivt, hvis man tror, at der ikke bliver lavet politiske beregninger i Finansministeriet, naturligvis gør der det, og jeg er da helt enig med Socialdemokraterne i, at man formentlig har udeladt en masse ting, eksempelvis fortrængningseffekter.

Personlig tror jeg ikke meget på, at det kan gennemføres, uden at det kommer til at koste, måske ikke nær så meget, som finansministeren siger, men det vil komme til at koste en lille smule.

I stedet for at tage denne økonomiske diskussion, teknokratiske diskussion, som vi har haft tidligere i dag, hvor regnedrengene går i krig med hinanden heroppe fra talerstolen, ville det så ikke være klogere at diskutere, om en mindre stigning i de offentlige udgifter kunne give en langt større effekt i forhold til servicen over for borgerne, ville det så ikke være fornuftigt at gennemføre denne mindre stigning i de offentlige udgifter? Det er det, man kalder costbenefitbetragtninger. Hvis en mindre omkostning kan give en meget større benefit, er det så ikke fornuftigt? Det er sådan, man bergrer i den private sektor.

Et eksempel er dagpengeudgifterne. At bruge penge til passive dagpengeudgifter er jo noget af det mest tåbelige. Det er penge lige ud ad vinduet. Man giver folk penge for at være passive, de skal være passive. Hvis man for en lille merudgift kan få disse mennesker aktiviseret med noget fornuftigt, mener jeg, man skal diskutere det. Derfor er det uklogt, at man har accepteret forudsætningen om, at dette ikke må koste noget. Jeg tror, det kommer til at koste noget, men hvis effekten bliver positiv i form af en bedre offentlig service, så lad det koste den lille smule mere, det kommer til. Det er vi villige til at diskutere.

Jeg har en anden indvending, og den vil jeg formulere som et spørgsmål til Socialdemokraterne: Hvor er de offentligt ansatte i alt det her? Når man læser den socialdemokratiske beskrivelse af den offentlige sektor, er det, hvad jeg vil kalde en systembeskrivelse. Der er tale om et system – hr. Peter Brixtofte kaldte det en servicevirksomhed – og man har en forestilling om, at hvis man regulerer systemet, kan man få løst en masse problemer. Jamen den offentlige sektor er også en masse ansatte, en masse mennesker af kød og blod. Tror Socialdemokraterne, at man kan få den omstillingsproces i gang, som skal i gang, og som vi er fuldstændig enige i skal i gang, uden at man inddrager de offentligt ansatte i processen? Det tror jeg ikke meget på, og derfor savner jeg overvejelser over, hvordan de offentligt ansatte kan blive inddraget, og hvordan vi får demokratiseret den offentlige sektor.

Jeg er helt uenig med hr. Peter Brixtofte, når han anskuer den offentlige sektor som en servicevirksomhed, der skal levere produkter, som forbrugerne så kan vælge imellem på markedet. Det er Venstres opfattelse, og det er fair nok – ja, jeg er godt klar over, at det mener man også i andre partier på højrefløjen – men vi har altså den opfattelse, at den offentlige sektor er mere end det. Den offentlige sektor er løsningen af nogle kollektive opgaver i samfundet. Og dér er det helt afgørende for os, at såvel brugerne som de ansatte kommer med i beslutningsprocesserne. Jeg tvivler på, at den omstillingsproces, der skal i gang, kan gennemføres, uden at man inddrager de offentligt ansatte konstruktivt og aktivt i processen. Det savner jeg fuldstændig. Der er ikke ét menneske i den socialdemokratiske opfattelse af den

[Holger K. Nielsen]

offentlige sektor. Det er et system, som man har en forestilling om kan perfektioneres gennem teknokratiske reguleringer. Det er måske en socialdemokratisk tankegang, der af og til stikker frem, men jeg synes, det er meget kedeligt, at man har den systembetragtning af den offentlige sektor.

Men konklusionen er, at vi er positive over for forslagene. Vi mener, det er vigtigt, at der bliver fremlagt en række målsætninger, og at man pålægger regeringen at fremlægge handlingsplaner for, hvordan disse målsætninger kan realiseres. Det vil sige, at punkt B i beslutningsforslag nr. B 45 er en af de allervigtigste ting i det her, nemlig at vi skal have afviklet ventelister og kødannelser – ikke i morgen, men vi skal have en plan for, hvordan og hvornår vi får løst disse opgaver.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal på SF's vegne knytte et par bemærkninger til lovforslag nr. L 174 og beslutningsforslag nr. B 46 om borgernes ret til en hurtig og forsvarlig sagsbehandling og styrkelse af borgernes rettigheder inden for retsvæsenet.

Som debatten viser, er der nok ingen i dette hus, der er imod en hurtig og forsvarlig sagsbehandling. Problemet vil altid være, hvordan denne hurtige og forsvarlige sagsbehandling kan udføres, for det må ikke på noget tidspunkt gå ud over borgerens retssikkerhed. En sag skal altid behandles forsvarligt til bunds, inden en afgørelse træffes.

Men da Socialdemokratiet i modsætning til SF har siddet med ansvaret for administrationen i mange år, vælger jeg at lade forslaget stå til troende og sige, at hvis det kan lade sig gøre, vil vi meget gerne støtte det. Hvis det alligevel skulle vise sig at volde vanskeligheder, tror jeg, at noget af det allervigtigste er – hvad også Socialdemokratiet peger på – at borgeren får besked om, hvor sagen ligger, hvor langt fremme sagsbehandlingen er, og hvor lang tid der vil gå, før den er færdigbehandlet.

Vi nåede et stykke vej med forenkling af administrationen, da vi behandlede forvaltningsloven og lov om offentlighed i forvaltningen, men ingen tvivl om, at vi bør komme længere endnu.

Det er en interessant idé, som vi gerne vil støtte, at Socialdemokratiet foreslår, at de koncessionerede selskaber omfattes af lovforslaget.

Vi ser til stadighed i de beretninger, vi får fra ombudsmanden – og andre har sikkert den samme erfaring som jeg af en lang række henvendelser, vi får fra borgerne – at mange mennesker bliver utrolig frustrerede over for lang en sagsbehandlingstid og mangel på information. Vi er altså alt i alt positive over for lovforslag nr. L 174.

Men vi sætter spørgsmålstegn ved det udvalg, som er skitseret i § 7 i L 174; det er noget, vi vil have undersøgt nærmere under udvalgsbehandlingen – hvad dets opgave egentlig bliver, og om det skal sammensættes på den måde. Jeg forstår godt, at man har sammensat det på den måde, for hvis det her skal følges, er det vigtigt, at amtskommunerne og primærkommunerne også er med i sådan en følgegruppe, da det i meget høj grad vedrører dem. Men om det skal gøres på præcis denne måde, kan vi drøfte i udvalget.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 46 vil jeg sige, at det fremgik af justitsministerens svar, at Folketinget den 14. maj vedtog, at regeringen skulle udarbejde en plan for nedbringelse af ventider ved domstolene. Ministeren kom med sin plan den 29. november, og noget er der sket, bl.a. ansættelse af flere dommere ved Vestre Landsret. Men jeg tror, vi kan komme videre, og jeg mener, det er vigtigt, at vi nu kommer videre på de områder, som Socialdemokratiet peger på, dels i civilsagers og dels i straffesagers forberedelse og færdiggørelse – stadig væk uden at det går ud over retssikkerheden.

Jeg synes, vi under udvalgsbehandlingen skal bede justitsministeren lave en plan for anklagemyndighedens efterforskningsarbejde i forbindelse med en hurtigere sagsbehandling, på samme måde som han har gjort det for retterne og domstolene. Vi har i sager om økonomisk kriminalitet allerede indført, at hvis man har opklaret en stor mængde af de sigtelser, der foreligger, har man lov til at lade resten ligge og sige: O.k., vi dømmer på det grundlag, vi har. Måske kunne en lignende regel indføres andre steder – måske inden for meget lange og komplicerede narkosager.

Vi er enige med Socialdemokraterne i, at de meget lange varetægtsfængslinger, som vi undertiden har på grund af efterforskningen, burde kunne nedsættes. Vi skal prøve at få en sådan redegørelse, men selvfølgelig med den sik-

[Ebba Strange]

kerhed, der skal ligge i, at rettergangen af hensyn til den enkelte borgers retssikkerhed aldrig må hvile på et for spinkelt grundlag; det vil vi ikke risikere. Den skal hvile på et grundigt efterforskningsarbejde, så vi er sikre på, at domfældelsen bliver så retfærdig som muligt.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige tak til SF's ordfører for den meget saglige og positive modtagelse.

Når jeg beder om ordet allerede nu, er det for at svare på tre indvendinger fra hr. Holger K. Niensens side. Den første indvending – hvis det var en indvending, i hvert fald blev det fremsat i et lidt bebrejdende tonefald – var, at hr. Holger K. Nielsen gjorde opmærksom på, at der var ideer i dette forslag, som ikke prægede den socialdemokratiske regering Anker Jørgensen frem til 1982.

Og dér er jeg nødt til at give hr. Holger K. Nielsen ret. Der er tale om nytænkning på nogle punkter; det mener jeg ikke man skal løbe fra. På den anden side tror jeg ikke, man kan løse vore samfundsproblemer uden at tænke nyt. Jeg tror også, at jeg kunne nævne ganske mange ideer, som hr. Holger K. Nielsen har i dag, som bestemt ikke er repræsentative for, hvad Socialistisk Folkeparti sagde, dengang jeg var arbejdsminister, f.eks. om arbejdsmarkedspolitikken. Men lad det være. Vi skal glæde os over, at der er foregået en udvikling. Når S og SF kan melde så entydigt ens ud i dag vedrørende dette forslag, viser det, at idéudviklingen og fornyelsen er gået parallelt i de to partier. Det synes jeg er godt.

Det andet, jeg vil svare på, er spørgsmålet om de offentligt ansatte. Vi har haft tæt kontakt med de offentligt ansattes organisationer, ladet os inspirere undervejs i udarbejdelsen af dette forslag, og der er en meget positiv holdning til at gøre noget i denne her retning fra de offentligt ansattes side. Men nu var det vores idé at sætte borgeren i forgrunden i dette forslag – ikke systemerne, ikke de ansatte – og det er derfor, der ikke står noget i forslaget om de offentligt ansatte. Men jeg er helt enig i de synspunkter, hr. Holger K. Nielsen gjorde gældende.

Og til sidst til spørgsmålet, om det koster noget. Ja, det koster noget at gøre ting bedre – isoleret bedømt. Det, der er ideen i vores for-

slag, er, at det kan finansieres, uden at skatterne sættes i vejret, måske bortset fra et enkelt punkt, og det er behandlingen af de ældre. Vi må nok indrømme, at der i de kommende år skal afsættes flere penge og flere ressourcer til de ældre. Vi kommer ikke uden om det. Men på de andre områder – når det drejer sig om de unges uddannelse, når det drejer sig om en mere effektiv sagsbehandling, når det drejer sig om ventelister – er det muligt at finde finansiering for de øgede ressourceanvendelser uden at sætte skatterne i vejret.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg skal give hr. Svend Auken ret i, at det naturligvis ikke er særlig relevant, hvad vi hver for sig mente i 1982, så lad os glemme det.

Når jeg bad om en kort bemærkning, hænger det sammen med hr. Svend Aukens bemærkning om de offentligt ansatte. Jeg kan forstå, at man har haft kontakt med de offentligt ansattes organisationer, men det var ikke det, jeg tænkte på. Det, jeg tænker på, er, at de offentligt ansatte som mennesker skal indtænkes i dette forslag.

Jeg er helt enig i, at det er borgerne, der skal i centrum; det er rigtigt tænkt, sådan skal det være. Men min pointe var, at jeg tror ikke, man kan få en offentlig sektor, hvor borgerne er i centrum, uden at de offentligt ansatte som mennesker inddrages i det. Det var den indvending, jeg havde; og hvor jeg syntes, at den sammentænkning af, hvad de offentligt ansatte kan og gør, og hvordan de kan inddrages, så borgernes rettigheder forbedres, den mangler i det socialdemokratiske forslag. Derfor håber jeg meget, at det bliver inddraget.

Lad mig give et eksempel: Hvis man skal lave disse omstillinger i den offentlige sektor, uden at det koster ret mange penge til nyanstættelser. Jeg er enig i, at der kan laves mange omstillinger ved en bedre tilrettelæggelse af arbejdet, men tror man, at det kan gennemføres, uden at de offentligt ansatte kommer med? Det vil sige, at hele demokratiseringen af den offentlige sektor er nødt til at blive indtænkt i ændringer af den offentlige sektor, hvor borgerne kommer i centrum.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Socialdemokratiet har fremsat et meget omfattende forslag til omstilling og fornyelse i den offentlige sektor, hvor et af de bærende synspunkter er, at netop demokratisering og decentralisering og fornyelse hører sammen.

Vi går et skridt videre og siger, at brugerne bør have en afgørende indflydelse, altså ikke kun de ansatte, men brugerne af de forskellige offentlige tilbud skal drages ind i billedet. Hele filosofien omkring borgernes rettigheder er netop, at vi udstikker nogle mål, nogle forventninger, nogle overordnede politiske krav, der skal opfyldes, og så overlader vi det i øvrigt til kommuner, amter, institutioner, ansatte, ledelse og brugere i forening at finde den bedst mulige måde i det lokale område og i den lokale situation at nå de fælles mål på.

Pia Kjærsgaard (FP):

Den 27. januar 1992 præsenterede den engelske premierminister, John Major, for anden gang inden for et halvt år en lovpakke om borgernes rettigheder. Det er selvfølgelig morsomt at notere, at Socialdemokratiet i Danmark nu præsenterer en kopi af den engelske lovpakke. Det er morsomt, når man er bekendt med, hvor stor forskel der er på det konservative parti i England og Socialdemokratiet i Danmark. Endnu mere morsomt er det, når politiske observatører siger, at forslagene i England i virkeligheden er gammelt arvegods fra Margaret Thatchers regeringsperiode.

Desværre må man ved gennemlæsning af Socialdemokratiets pakke konstatere, at Socialdemokratiet som sædvanlig ikke har set ordentligt efter, da der blev skrevet af efter den engelske regering.

Naturligvis er Fremskridtspartiet enig i ønsket om, at den offentlige sektor skal fungere langt, langt mere effektivt, end den gør i dag. Til gengæld må vi konstatere, at trods det forhold, at Danmark er det land, der har størst udgifter til den offentlige sektor, får vi ikke så meget ud af den offentlige sektor som de andre lande, vi sammenligner os med.

Derfor er det fornuftigt at rejse debatten om at effektivisere den offentlige sektor og debatten om borgernes forhold til den offentlige sektor. De fleste skatteydere betaler trods alt en meget betragtelig del af deres indkomst i skat, og derfor har skatteyderne naturligvis også

krav på en ordentlig behandling af den offentlige sektor. Denne debat har Fremskridtspartiet rejst gang på gang, siden partiet blev stiftet, og derfor skal Socialdemokratiet bestemt ikke have utak for at rejse den igen. Det er positivt, at Socialdemokratiet nu tør rejse debatten, når det trods alt er Socialdemokratiet, der oprindeligt har skabt den enorme formynder- og bureaukratistat, der lidt pænere kaldes en velfærdsstat.

Den formynderiske velfærdsstat skal der gøres effektivt op med. Dels skal borgerne have deres frihed tilbage, og dels er der simpelt hen ikke råd til at drive denne kolos på lerbædder, hvilket den stigende offentlige gæld også er et vidnesbyrd om. Det positive ved den stigende offentlige gæld er – hvis man overhovedet kan sige noget positivt om det – at den tvinger politikerne til at privatisere, den offentlige sektor skal gøres mindre og ikke større.

I forslaget om borgernes rettigheder hedder det, at der skal gennemføres en finansieringsreform, så kommuner og amtskommuner sikres den nødvendige økonomi til at sikre borgernes rettigheder. På den måde vil Socialdemokratiet altså på ny skabe en udgiftsekspllosion i den offentlige sektor. Finansieringen skal foregå gennem lånefinansiering. Der skal ifølge forslaget gives mulighed for, at kommunerne kan lånefinansiere – og jeg citerer fra bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 45, side 6, 1. sp. nederst:

»... anlægsudgifter i forbindelse med fastholdelse/udbygning af den offentlige service ...«

Socialdemokratiet forsøger at fortælle, at udgifterne ikke vil stige særlig meget af den grund, fordi der skal bruges midler, der allerede udbetales. I Fremskridtspartiet tror vi naturligvis ikke på, at det kan have sin rigtighed. At udgifterne til Socialdemokratiets reformer skulle blive holdt i ro, blot fordi en del af midlerne i forvejen bliver udbetalt til passive foranstaltninger, det skal man se, før man tør tro det.

Selve forslaget indeholder flere målsætninger inden for ældreområdet og hospitalsområdet, som Fremskridtspartiet er meget enig i bør styrkes. Men vi må sige, at disse få positive elementer – og vi mener virkelig, de er positive – mere end opvejes af de negative elementer, som forslaget indeholder. F.eks. skal den of-

[Pla Kjørsgaard]

fentlige børnepasning styrkes. Børnepasningsområdet skal efter Fremskridtspartiets mening privatiseres. Det er urimeligt, at lavere indtægtsgrupper skal finansiere højere indtægtsgrupperes forbrug.

I lovforslaget om borgernes ret til en hurtig og forsvarlig sagsbehandling har Socialdemokratiet også sørget for, at det offentlige personaleforbrug skal have mulighed for at vokse. Her har man på lignende vis pakket det ind. Det hedder i bemærkningerne til lovforslaget: »I særlige situationer, hvor ventetiderne er helt urimelig lange, kan der blive tale om midlertidig ansættelse af personale, men det må antages, at det kun vil være nødvendigt i meget begrænset omfang, og da kun i en overgangsfasen.«

Det har vi desværre hørt så mange gange før, hvor det har vist sig ikke at holde stik. Det har vist sig at være noget blivende.

Den offentlige sektor bliver ikke effektiv, hvis det med et trylleslag vedtages, at nu skal ekspeditions- og sagsbehandlingstiden i den offentlige sektor være kortere end tidligere. Det, der er galt med den form for tænkning, er, at den mangler erkendelsen af, at den offentlige sektors manglende effektivitet ikke skyldes, at de offentligt ansatte er onde eller dovne, selvfølgelig er de ikke det. Den offentlige sektors ineffektivitet og dårlige evner til at yde service af høj kvalitet skyldes derimod dens opbygning. I dag indeholder den offentlige sektor ingen incitamenter til konstant at være effektiv og omkostningsbevidst, og det kommer den heller ikke til, hvis Socialdemokratiets forslag vedtages i de udformninger, som foreligger her.

Lada bliver jo ikke en bedre bil end en Mercedes, blot fordi det russiske parlament vedtager, at Ladafabrikkerne skal forhøje kvaliteten og tilføres dobbelt så mange ressourcer som tidligere. Ressourcerne vil blive misbrugt, så længe der ikke eksisterer tilskyndelse til at være omkostningsbevidst.

Et stort problem, Socialdemokratiets forslag ikke giver mulighed for at løse, er spørgsmålet om ulighed i informationsmængden mellem forbrugeren og udbyderen. På det frie marked er der også stor ulighed i informationsmængden mellem forbruger og udbyder, men dér kommer konkurrencen forbrugeren til hjælp.

Hvis man ikke stoler på de oplysninger, man f.eks. får hos sin automekaniker, kan man altid søge uvildige oplysninger hos en anden, og man kan endda vælge at lade sin bil reparere hos den anden. Derfor vil konkurrencen altid tilskynde til, at der gives den bedste ydelse.

I den offentlige sektor er det anderledes, idet ydelserne i den offentlige sektor er monopoliseret. Det vil sige, at hvis en offentlig institution yder en dårlig service, så bliver den ikke straffet ved, at forbrugerne skifter til konkurrenten, idet forbrugeren ikke kan skifte, da der er tale om et politisk monopol.

Af samme grund har offentlige institutioner ingen tilskyndelse til at yde en optimal service.

Det eneste, der kan gøre planøkonomiske institutioner effektive, er, at de bliver underlagt markedsforhold, hvilket for øvrigt også er det eneste, der kan skabe ordentlige forhold for de ansatte.

Hvem er tilfreds med at være ansat i en institution, der bruger fantastisk mange ressourcer på at fremstille serviceydelser og produkter af meget lav kvalitet? Det er med andre ord konkurrencemulighederne for, at forbrugerne kan vælge alternativer, der er brug for.

Den engelske regering har erkendt, at det er strukturelle forhold, altså planøkonomi, der gør den offentlige sektor ineffektiv. Derfor indeholder det engelske oplæg mange elementer til strukturelle ændringer, der vil effektivisere den offentlige sektor. Hovedsubstanten i det engelske oplæg er ikke – i modsætning til det danske Socialdemokratis kopi – hensigtserklæringer og planbestemmelser om, at der skal være bestemte frister, ekspeditionstider og lignende. I England erkender man, at det er indførelse af markedsforhold på forskellige niveauer, der vil effektivisere den offentlige sektor.

Hvis Socialdemokratiets oplæg havde medført, at der skal indføres konkurrence mellem forskellige offentlige institutioner, og at langt flere institutioner skulle privatiseres til gavn for forbrugerne, så ville Fremskridtspartiet have været langt, langt mere positiv over for disse forslag.

Beslutningsforslaget om borgernes rettigheder i forhold til retsvæsenet indeholder absolut mange positive elementer. Fremskridtspartiet er principielt enig i, at sagsbehandlingstiden inden for retsvæsenet skal reduceres markant.

[Pia Kjærsgaard]

Imidlertid er Fremskridtspartiet stærkt modstander af at styrke statsmonopoler, herunder særligt Danmarks Radio. Danmarks Radios licens skal ikke styrkes ved, at licensen kan indrives over skattebilletten. Man kunne tænke sig, at personer med rigtig mange skattefradrag ville blive fri for at betale licens.

Alt i alt må det konkluderes, at det er utrolig positivt, at Socialdemokratiet tør diskutere den offentlige sektor og tør indrømme, at den offentlige sektor fungerer dårligt.

Socialdemokratiets reformpakke er desværre alt for socialistisk, alt for lidt visionær og for dårligt kopieret fra det tilsvarende engelske program. I Fremskridtspartiet er vi tilfredse med, at der nu skal foregå et udvalgsarbejde på disse områder, og vi er tilfredse med, at vi kan få gang i debatten om den offentlige sektor; det har vi sukket længe efter i Fremskridtspartiet.

Vi er i bund og grund glade for, at Socialdemokratiet ved deres oplæg også har fået andre partier til at diskutere det i folketingsalen. Vi håber, når udvalgsarbejdet er færdigt, at der kan komme noget positivt ud af det til gavn for borgerne og måske med en mindre offentlig sektor, der kommer til at fungere bedre og mere effektivt, end den gør i dag.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne takke Socialdemokratiet for de tre forslag, som kunne være starten på noget, der måske – nu kan man ikke få indtryk af det i dag – kunne gå hen at blive en meget spændende debat.

Jeg var lidt skuffet over, at det starter med en enorm debat om, om det nu koster 10 mia. kr. eller 0 mia. kr. osv. Selvfølgelig er det ikke uvæsentligt, hvad det her koster, men det er heller ikke uvæsentligt først at få fastslået, hvad det egentlig er, der skal ske, og hvordan det skal ske. Det er da bestemt noget, vi skal beskæftige os med, når vi kommer længere ned i emnet i det udvalg, som vi nu bliver begavet med.

Men det allervigtigste er da de principielle diskussioner, som vi egentlig mangler i denne her tid. Vi snakker om så meget andet, men ikke om nogle grundlæggende ting, noget om, hvilke rettigheder folk har – det er det, disse forslag går ud på – hvilke pligter folk har. Hvor langt vil vi gå, før vi siger til den enkelte:

Nu må du altså selv gøre noget, førend vi, fællesskabet, samfundet, kommer og hjælper til. Hvad er det egentlig for krav, vi kan være bekendt at stille til hinanden – eller bør stille til hinanden? Ikke bare noget med, at du må betale så og så meget i skat, hvis du vil leve i det her samfund. Men du må også gøre noget selv, du må også yde – der er også et aktivitetskrav til dig selv, hvis du overhovedet kan yde et eller andet. Det mener jeg hører sammen. Det er ikke blot økonomiske krav, vi skal stille til folk, det er også aktivitetskrav, og det hænger meget sammen med de rettigheder, som jeg også mener er meget relevante at få drøftet.

Jeg skal kort komme med nogle bemærkninger til beslutningsforslag nr. B 46 og lovforslag nr. L 174.

Med hensyn til retsvæsenet vil jeg sige, at det er mange år siden, jeg har siddet i Retsudvalget, så jeg er ikke klar over, hvor meget man dér har drøftet, hvor langt man kan komme ved disse rationaliseringer – flytten ting over i nogle andre organer og sådan noget – væk fra domstole og de meget belastede flaskehalse, vi har dér. Så for mit vedkommende må vi starte på en frisk diskussion af det i det nye udvalg.

Forslaget er meget interessant, fordi det er en pestilens med de berammelsestider, vi har, både set fra den anklagedes side, men selvfølgelig også set fra offerets side. Det er bemærkelsesværdigt, som jeg ser i bemærkningerne, at man i Danmark har nogle af de længste sagsbehandlingstider, hvad angår straffesager. Det kan vi altså ikke have. Vi ser det også i aviserne ustandseligt – det går ikke, at der skal gå så lang tid. Vi kan ikke være det bekendt. Det er ikke, fordi straffene skal være strengere, men det bør afregnes så hurtigt, det overhovedet kan lade sig gøre, både af hensyn til den anklagede og af hensyn til de mennesker, det er gået ud over. Det er banalt at sige det, men det kan ikke nytte noget, at de mennesker, der har slået nogen ned, stepper rundt på gaden dagen efter og skal gå og vente 9 måneder på, at deres sag bliver taget op.

Med hensyn til straffesagerne må jeg sige, at jeg håber, vi kan nå langt med rationaliseringer osv., og det synes jeg vi skal grave i. Og her er et punkt, hvor vi undtagelsesvis må sige, at skulle det koste lidt flere ressourcer at få afviklet de sager på en måde, så folk føler, at der sker det, der skal ske, så må vi se på det. Det

[Mimi Jakobsen]

skal ikke ske voldsomt hårdt eller sådan noget, men der skal være ræson i det og orden i sagerne. Kald det så lov og orden, eller hvad man vil; det må forløbe effektivt og så hurtigt, det overhovedet kan. Og koster det ekstra ansættelser, må vi overveje, om vi ikke skal gøre det. Det var i hvert fald et højt prioriteret område for CD.

Om det med sagsbehandlingen vil jeg sige, at der er mange gode ting i det. Jeg mener, det er almindelig høflighed, at man svarer, når man har fået et brev fra folk. Og udvidelsen med, at man skal redegøre for, hvornår der cirka kan foreligge et svar, og hvor sagen er henne – alt sammen fint! Men det bør kunne klares lidt mindre tungt end den model, Socialdemokratiet har foreslået.

SF var så søde, at de satte spørgsmålstegn ved det foreslåede udvalg. Jeg sagde, jeg sætter ikke spørgsmålstegn, jeg vil ikke have det; jeg kan ikke se, hvad vi skal med det. Det er et omsvøbsdepartement. Der må kunne klares masser af andre ting ved rundskrivelser til ministre, og ministrene kan sende ud til amterne og KL osv. Ok, de sender så mange breve til hinanden i forvejen. Her må vi kunne opstille nogle gode målsætninger, og det må så også være nok; man kan ikke lave et udvalg til at beskæftige sig med, at man skal svare på, om man har modtaget et brev. Det kan det altså ikke rigtig trække, synes jeg.

Men så er der hele den generelle diskussion: Hvad er forholdet mellem de pligter, vi synes folk har, og som vi pålægger hinanden, og de muligheder, vi giver folk for at opfylde disse pligter? For det lyder jo godt at sige, at folk også skal gøre noget selv, at de selv skal yde en indsats for at komme videre med at løse deres problemer, og det er også rigtigt nok, men hvad skal de gøre, hvis vi via love og forordninger gør det fuldstændig umuligt for dem at komme ud af deres situation og selv gøre et eller andet? Og netop nu, hvor vi sidder og drøfter ledighed og heldigvis mange gode nye tanker om at fremme beskæftigelsen, ser vi jo masser af eksempler på, at vi gør det urimeligt vanskeligt for mennesker overhovedet at foretage sig noget for at komme videre her i tilværelsen. De bliver straks gokket og smidt ud af systemerne og sådan noget, og det kan jo ikke være meningen.

Der ligger altså meget også i spørgsmålet om det med garantierne, som jeg gerne vil gøre lidt mere ud af. Socialdemokratiet stiller syv punkter op – det er jo et meget stort parti, og derfor skal man også have mange punkter, går jeg ud fra – men det er måske så også dér, problemerne starter, for det bliver så stort, og det bliver så – måske – dyrt, og det bliver så omfattende. Jeg synes, det er vigtigt at tage prioriteringsdiskussionen – det vil jeg ikke skælde Socialdemokraterne ud over – men bare vi kan opfatte dette forslag som Socialdemokratiets bud på, hvor de synes det brænder på, deres prioritering af, hvor man kunne starte.

Jeg har en anden prioritering. Jeg mener, man skal starte præcis i bunden, og jeg tror egentlig godt, vi kan finde ud af, hvem det er, der er så urimelig hårdt ramt i samfundet. Det er jo ikke de gamle eller de ældre, det er en bestemt gruppe af dem. Det er ikke alle, der er syge, men det kunne f.eks. være de psykisk syge, der bliver smidt på gaden, når de for tidligt bliver udskrevet fra de psykiatriske hospitaler, osv. Det er jo ikke ret mange mennesker, det drejer sig om. Lad os dog begynde med først at få diskussionen om, hvilke garantier vi kan give i hvert fald dem, der er allerhårdest medtaget, og hvor vi ser disse meget grelle eksempler, som ingen af os – og det tror jeg gælder uafhængigt af partifarve – bryder os om at se er noget, der foregår i Danmark. Det er hjemløse, det er alkoholikere, der vakler rundt, det er psykiatriske patienter, der ikke kan klare sig selv, og det er gamle, der er totalt hjælpeløse, hvis de ikke bliver vendt og drejet og passet og plejet døgnet rundt.

Så kan vi godt sige: Jamen vi har jo nogle fine regler. Javist, vi har f.eks. en folkepension, der er den samme, uanset hvor man bor i landet, og det synes jeg er fint. Men for nogle mennesker – en lille gruppe ældre – er det meget vigtigere, at de kan blive vendt og drejet, end det er, om de får 17 kr. mere eller mindre i pension. Det med pensionen er slet ikke deres problem, for de kan faktisk ikke stå ud af sengen og bruge den til noget. Men for dem er disse minimumskrav garantier, der er endnu vigtigere end deres økonomiske ydelse, for dem giver man dem ikke ved at forhøje folkepensionen med 12 kr. – jeg vil slet ikke nævne de 71 kr., som er velkendt. Man hjælper dem ved at sige, at for den gruppe – ikke alle ældre,

[Mimi Jakobsen]

men dem, der er rigtig dårligt kørende, eller rettere hverken kørende eller gående, men liggende – må der være nogle minimumskrav til, hvordan det skal foregå, uanset hvilken af de 275 kommuner man bor i. For det er liv og død, det drejer sig om her, ligesom folkepensionen og pengene er det. Og når vi taler om forsørgelse, skal vi huske, at det også er en del af forsørgelsen, for det er en livsbetingelse, at de kan få den service.

Derfor kunne jeg tænke mig, at vi prøvede at definere mellem os, hvad det er, der for nogle små grupper af mennesker er lige så vigtigt som de penge, vi deler ud, og gøre os klart, at der på det niveau altså ikke er total kommunal råderet. Vi lægger nogle minimumskrav fra Folketingets side. Kommunerne vil skribe op: Ih, det er vores borgere, vi ved bedst! Undskyld mig, det er også vores borgere. Vi laver nogle love og stiller nogle forventninger til, at det i hvert fald bør foregå på den og den måde. Er der så kommuner, der gerne vil gøre noget mere og f. eks. vil prioritere ældre, syge, eller hvad det nu er, højt, er det da fint nok. Men på nogle områder – og det er dér, jeg synes vi skulle begynde i forbindelse med disse forslag fra Socialdemokratiet – må vi sige: Hvor kan vi blive enige om at tage fat først, hvordan kan vi komme videre i årene fremover, og hvor langt skal man overhovedet komme?

Jeg synes altså, at Socialdemokratiet har taget for mange ting med, og jeg ville foretrække, at vi begyndte med at fastslå, hvilke garantier vi skal give hjælpeløse mennesker i vort samfund. Det koster nok ikke alverden, men det er utrolig vigtigt også i hele vores stående debat om, hvad det er, der holder os sammen, om vi snart er et folk mere. Jeg hører ustandselig denne bemærkning: Hvorfor skal vi give til de indvandrere og de flygtninge, når vi ikke kan sørge for de gamle? Jeg er sikker på, at alle herinde får de breve også. Det er, fordi vi har de grelle eksempler, fordi man kan læse om sådan nogle forhold, som vi andre heller ikke vil forsvare, og hvortil vi må sige: Jamen hvad er det også for en måde, det foregår på!

Vi bliver nødt til også i den forbindelse at tage diskussionen om dette her; vi må prøve at luge ud i de grelle eksempler, for ellers får vi altså en debat ude i landet, der kører på, at vi kun har råd til os selv og ikke har råd til nogen hensyn over for andre, som, når det kommer til

stykket, selvfølgelig objektivt set lever i en jammerlig nød sammenlignet selv med vores dårligst stillede.

Der er en eller anden moral, en eller anden større debat, der skal uddrages af dette her. Jeg kan ikke helt formulere det endnu, men det, der bør komme ud af det, er svar på spørgsmålet: Hvad er det, vi skal med hinanden? Hvor langt vil vi 5 millioner mennesker garantere hinanden? Det gør ikke noget, hvis vi begynder at gøre os det lidt klart, hvad det er for et samfund, vi skal have, inden vi går videre i Europa, hvor vi jo heldigvis skal videre. Det gælder kulturelt og på alle mulige andre områder, men det gælder også på disse omsorgsmæssige, eller hvad man skal kalde det, områder.

Jeg vil altså meget gerne tage chancen, som jeg i øvrigt også synes Venstres ordfører gjorde det – og det glædede mig faktisk – for at få drøftet nogle andre spørgsmål eller i hvert fald se på disse spørgsmål ud fra nogle andre vinkler for at se, om noget af det ikke kunne gøres. Jeg ønsker ikke ubetinget, at noget skal koste mere – det ville da være fint, hvis det ikke koster mere, intet kunne glæde mig mere – men vi bliver bare nødt til at begynde et sted på nogle af de områder, jeg har nævnt, og jeg tror, vi får en ubehagelig polarisering i samfundet, hvis vi ikke gør det, og det er måske det allerværste ved det; det er måske endnu værre, end at der er nogle rundt omkring, der ikke kan få passet deres børn lige med det samme.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne erklære mig meget enig med fru Mimi Jakobsen i det, hun sagde om, at det er vigtigt at tage nogle specielle grupper ud – nogle grelle eksempler, kaldte fru Mimi Jakobsen det – og få hånd om det, fordi der ellers er så mange andre problemer, vi ikke kan få løst, fordi det vil virke helt urimeligt på mennesker, der kender netop disse grelle eksempler. Det skal jeg vende tilbage til.

Men jeg vil gerne begynde med at kvittere over for Socialdemokratiet for, at de har rejst denne debat. Jeg vil da også stille sige til finansministeren, at jeg sådan set synes, at Socialdemokratiet i forskellige sammenhænge faktisk har prøvet at bidrage til diskussionen om den offentlige sektor – jeg mener ikke kun her i folketings salen, men også i det nordiske arbejde, som vi jo har hørt om ved SAMAK-rapport-

[Lone Dybkjær]

ter, og som vi da alle sammen har ladet os inspirere af – og det skal de ikke have utak for.

Hr. Ole Espersen sagde, at vi har et fælles ansvar for, at vi har en nation på venteliste, og vi har et fælles ansvar for, at vi har en nation, der kassetænker. Nu synes jeg altid, vi skal passe en lille smule på med at kritisere vores egen nation mere, end godt er, for trods alt har vi jo nogle systemer, der er ganske gode, men derfor er problemet jo alligevel rigtigt. Men hvad er grunden? Ja, den er selvfølgelig, at det system er bygget op på et tidspunkt, hvor landet så anderledes ud, hvor velfærdssamfundet så anderledes ud, og hvor frem for alt prioriteringerne i velfærdssamfundet var anderledes end i dag.

Derfor synes jeg, det er rigtigt, og det er også min egen indfaldsvinkel til det, at vi nu skal diskutere, hvordan det nye danske velfærdssystem skal se ud – det er også den debat, fru Mimi Jakobsen rejser, og som jeg synes er vigtig. Altså: Hvad skal de økonomiske rettigheder være? Hvad skal trangsbestemte rettigheder være? Hvem skal på nuværende tidspunkt have til fordel for nogle andre?

Jeg er meget enig med fru Mimi Jakobsen i, at der er en række gamle, der er nødt til at have mere hjælp, end de har, og som oplever en forringelse. Der er mange psykiatriske patienter, der oplever, at de er fuldstændig udstødt af samfundet, og at vi ikke kan gøre noget for dem. Men det er jo en ganske omfattende diskussion, vi så skal i gang med, for det betyder jo, at vi nu skal til om ikke at afvikle så i hvert fald i højere grad at nedtone en række af de generelle tilskud og systemer, vi har haft tidligere, til fordel for nogle mere specifikke ydelser.

Lad mig nævne et enkelt eksempel. Jeg har altid brugt mig selv som et eksempel, når man siger, at alle enlige mødre har det dårligt. Jeg vil gerne melde mig som hørende til den kategori, der ikke har haft det dårligt, hverken økonomisk eller på anden vis. Det betyder ikke, at jeg ikke har syntes, det lejlighedsvis har været hårdt arbejde undervejs, men denne mere generelle tendens med, at børnefamilierne har det hårdt, enlige mødre har det hårdt, osv., må vi forlade. Vi er nødt til nu at håndtere nogle af de svagere grupper, og vi har nævnt nogle af dem her.

Men netop de eksempler viser jo også, at det er lettere sagt end gjort, og at det er et meget større reformsystem, vi skal i gang med. Netop det at gå fra nogle generelle ydelser til nogle mere specifikke ydelser er jo en enorm omprioritering, som er vanskelig.

Lad mig tage udgangspunkt i borgernes rettigheder, som de foreliggende beslutningsforslag og lovforslag omhandler. Det er rigtigt, at disse forslag er udløst af, at mange borgere føler sig frustreret over systemet og med rette. Vi kender alle sammen nogle eksempler, og jeg har lyst til at illustrere det med noget, der igen viser, at det desværre formentlig er nogle systemændringer, der skal til, og ikke bare et spørgsmål om, at man skal svare på brevene.

Lad mig tage et eksempel: En mig nærtstående person, som muligvis kunne få en social ydelse, får faktisk en fremragende sagsbehandling. Det tager nok en god måneds tid, inden hun kan få fat i sagsbehandleren, men når hun får fat i sagsbehandleren, går det fint. Sagsbehandleren skal så for at komme videre i systemet have hendes hospitalsjournal, og da der er gået en 3-4 uger, henvender hun sig atter for at spørge, hvordan det går. Sagsbehandleren undersøger så, hvordan det er gået. Brevet er gået af sted for tre dage siden fra samme kontor eller et kontor på 1. sal, og så går resten sådan set af sig selv, idet dog sagsbehandleren siger, det nok er klogt at kontakte hospitalet for at sikre sig, at det går hurtigt igennem dér.

Det er alt sammen udmærket for én, der er i stand til det. Det gik udmærket, men man må bare sige, at der her formentlig er noget grundlæggende galt i systemet. Når man er så længe om at få nogle banale breve, der er skrevet, ekspederet videre og få sat et frimærke på, tror jeg ikke, der er tale om ond vilje fra nogen, og jeg tror heller ikke, vi kan klare det med flere ansatte. Jeg tror, det er systemet, der er et eller andet galt med på en eller anden måde.

Et andet eksempel, som viser noget andet om systemet, er den situation, der opstår i forbindelse med, at samme person skal overflyttes fra én fysiurgisk klinik til en anden inden for samme kommune, fordi hun har flyttet adresse. Hun er diagnosticeret for en alvorlig sygdom både af læge, speciallæge og hospital, så hun har krav på en fysiurgisk behandling.

Så skal hun flytte fra én fysiurgisk klinik til en anden nogle få gader derfra. En overlæge

[Lone Dybkjær]

mener, at hun skal igennem endnu én rutinebehandling, skønt han naturligvis ikke kan gøre noget, som Rigshospitalet og andre ikke har kunnet gøre bedre. Men det er utrolig ubehageligt for vedkommende; hun har intet som helst behov for endnu en gang at komme igennem halvanden time for at få at vide, at hun faktisk ikke er rask.

Så kan man spørge: Hvad er svaret her? Er det systemet, der er noget galt med? Eller er det, som en god lægebekendt sagde til mig at hun var ret overbevist om, simpelt hen det, at der er en overlæge, der skal tjene nogle penge undervejs? Det er formentlig forklaringen på det. Men vi er i hvert fald nødt til at spørge os selv: Er det systemet, der er vanvittigt, eller er det, fordi der er nogle, der skal tjene noget undervejs?

Som tredje eksempel kan vi tage noget af det, vi alle sammen kender til. Alle vi, der har været i forbindelse med hospitaler under kortere eller længere ophold, ved, at man får lavet blodtypebestemmelser i én uendelighed, og at man aldrig nogen sinde får godkendt en blodtypebestemmelse, der er lavet i én afdeling, hvis man skal hen i en anden afdeling, men starter forfra.

Det er helt banalt. Og igen kan man spørge sig selv, hvem i alverden der har stillet de krav.

Jeg nævner kun disse eksempler i debatten, fordi jeg er bange for, at det handler om noget meget mere fundamentalt. Det handler desværre nok om en eller anden måde, vi har skruet vores system sammen på, som medfører en uhensigtsmæssig behandling af borgerne. Derfor må vi spørge, hvad det er for mere grundlæggende systemændringer, vi skal lave, for at få løst problemer af den type, jeg har omtalt med konkrete eksempler, som vi jo alle sammen kender utallige af. Det er noget meget mere end at ansætte nogle flere. Det er noget meget mere end at svare på nogle breve. Det er nogle grundlæggende systemændringer.

Jeg synes, det er godt, at vi kan komme videre med denne diskussion, og i den forbindelse vil jeg gerne oplyse, at det overordnede perspektiv for os naturligvis er, at vi, om man så må sige, skal have mere for de samme penge, og vi er overbevist om, at det kan lade sig gøre. Og jeg har her prøvet at illustrere med nogle eksempler, at der i hvert fald er ting, der uden videre kan lade sig gøre, bortset fra at det altså ikke uden videre er let at gøre det.

Jeg tror også, det er vigtigt, at vi, når vi har diskuteret nogle af disse spørgsmål, som fru Mimi Jakobsen også var inde på, fastsætter nogle minimumsrettigheder. Hvad skal være retsbestemt? Hvad skal ikke være retsbestemt? Hvem er svag? Hvilke rettigheder skal de have i dette samfund?

Derefter rejser sig det spørgsmål, hvordan vi skal gøre det, og vores model er altså ikke helt sammenfaldende med den socialdemokratiske model, hvorefter vi skal gribe ind fra oven på nuværende tidspunkt. Jeg tror, vi skal prøve at tage et andet udgangspunkt, nemlig udgangspunktet ude omkring i kommunerne, og når jeg gør det, er det, fordi forholdene jo er meget forskellige i store og små kommuner, i sjællandske og jyske kommuner, by- og landkommuner osv. Det er ikke de samme løsninger, der skal til de forskellige steder. Det er næppe heller de samme systemstrukturer, der skal til.

Det er den ene grund til, at jeg gør det. Den anden grund til, at jeg lægger så meget vægt på, at vi tager udgangspunktet ude blandt borgerne, er ønsket om at sikre demokratiet. Jeg er utrolig nervøs for, at resultatet af, at Folketinget i alt for høj grad begynder at diktere kommunerne, hvordan de bedst håndterer tingene, er, at der slet ikke vil være noget incitament til, at nogen gider være kommunalpolitiker.

I forvejen er det dødhårdt arbejde at være kommunalpolitiker, utrolig vanskeligt at kombinere – nogle nikker – med et andet arbejde og utrolig frustrerende i en lang række sammenhænge. Og så skal vi minsandten ikke tage nogen muligheder fra dem for at få lov til at beskæftige sig med noget mere overordnet principielt, som der jo netop ligger i dette med borgernes rettigheder.

Derfor mener vi, at vejen til at løse denne type problemer er frikommuneforsøg, punktprogramforsøg og den slags eksperimenter, som vi har haft. Jeg synes, vi skulle prøve at finde frem til, om vi kan lave nogle frikommuneforsøg og punktprogramforsøg på disse områder, således at vi på grundlag af resultaterne heraf kan finde frem til nogle minimumsrettigheder.

Der er nogle, vi uden videre kan definere. Jeg mener, at det er så grelt f. eks. på det psykiatriske område, at vi uden videre kunne gå ind og gøre noget dér, og det samme gælder inden for plejehjemsområdet.

[Lone Dybkjær]

Men i en lang række andre sammenhænge synes jeg vi skulle prøve at lave nogle frikommuneforsøg og punktprogrammer og så finde ud af, hvordan vi kan løse problemerne på basis af de resultater, der kommer ind her.

Min konklusion her er altså, at det er meget vigtigt, at vi tager fat på diskussionen, men også at den er ganske omfattende, og at det ikke er noget, som vi uden videre kan løse på én gang.

Jeg vil opfatte Socialdemokratiets meldinger som positive i retning af, at man gerne vil gøre det udgiftsneutralt, og det har jeg ligesom Venstres ordfører taget til mig. Og så synes jeg selvfølgelig, vi må diskutere, om der er områder, hvor vi skal udvide. Det er jeg overbevist om der er. Jeg har nævnt det psykiatriske. Jeg kan også nævne nogle af de gamle, som er dårligt stillede, og som skal have mere hjælp. Og så må vi se, hvordan vi får det ind i den mere overordnede økonomiske prioritering.

Der er jo heller ikke nogen af os, der er uenige i, at vi skal prøve at afskaffe ventelisterne for børn, inden børnene overhovedet er blevet voksne, det siger sig selv.

Herefter er der et par enkelte konkrete emner, jeg gerne vil fremhæve. Vi er enige med Socialdemokratiet i, at bloktilskudsmodellen er ved at have overlevet sig selv. Om Socialdemokratiets model er rigtig, det er jeg nu ikke helt overbevist om – for nu at sige det lidt pænt i min venlige stil. Men vi vil i hvert fald gerne fortsætte diskussionerne om, hvordan vi kan skrue en bloktilskudsmodel sammen, som er noget mere hensigtsmæssig end den, vi har. Vi tror, at tiden er løbet fra den.

Når det drejer sig om andre rettigheder med hensyn til sagsbehandlingen, ser vi også frem til resultatet af arbejdet i det udvalg, Bent Christensen er formand for, og som jo skal komme med forslag til kommunalombudsmand, eller hvordan ombudsmandsinstitutionen også kan varetage det kommunale område, og det skulle jo alt andet lige også give noget mere konkret, hvad angår det retssikkerhedsmæssige.

Hvad angår § 6 i lovforslag nr. L 174 om tilladelser og godkendelser og lign., synes jeg, det vil være udmærket, hvis man i en lang række sammenhænge kan anse dem for at være imødekommet, medmindre der er meddelt afslag, og jeg vil glæde mig ret meget over det,

hvis det kan blive fulgt op konkret. Sagt stille har jeg i hvert fald i min tid som minister måske på enkelte punkter haft lidt svært ved at få det igennem, men jeg synes, det er fint, hvis det er Socialdemokratiets nye holdning, og at vi kan diskutere åbent, hvor vi kan gøre den slags, og hvor vi ikke kan gøre den slags. Det vil klart fremme sagsbehandlingen og gøre tingene meget nemmere, at man bare kan lægge det til side.

Endelig vil jeg nævne nogle tanker, som vi er helt imod. Vi er bl.a. helt imod det udvalg, som Socialdemokratiet vil nedsætte. Vi mener, at Folketinget skal være et lovgivende organ, men bestemt ikke noget, der skal sidde og følge arbejdet på den måde og slet ikke sammen med kommunerne. Det er ikke, fordi vi har noget imod kommunerne, men vi mener bare, det er en total administrativ sammenblanding. Så det kan vi ikke være tilhængere af.

Som det sidste punkt, vi ikke er enige i, kan jeg nævne forslaget i beslutningsforslag nr. B 46 om at opkræve licens til Danmarks Radio og TV 2 via skatterne. Det synes vi er en dårlig idé. I det hele taget kan man altid diskutere, hvor meget der skal foretages via skatteopkrævning. Jeg er ikke sikker på, det er gode signaler over for borgerne, at det på en eller anden måde bliver betragtet som en slags skat, men jeg vil i hvert fald helt konkret sige, at det er en rigtig dårlig idé, når det drejer sig om Danmarks Radio og TV 2, hvis vi samtidig vil fastholde, at det skal være helt uafhængigt af statsmagten. Det er jo et overordnet princip for os, at Danmarks Radio og TV 2 skal være uafhængige af statsmagten, og skal det dét, tror jeg, det er skidt, at man opkræver licens over skatterne, fordi der derved bliver givet et signal, som det kan være svært for borgerne at forstå.

Men alt i alt er vi positive over for den videre diskussion om disse emner. Vi mener, det er fint, hvis vi kan komme videre med en mere overordnet, værdig diskussion om, hvordan vi skal omstille velfærdssamfundet til de nye tider, som jo ikke bliver mindre nye af, at vi måske, måske ikke, kommer yderligere ind i et EF-samarbejde.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Klaus Hækkerup for en kort bemærkning.

Ole Espersen (S) (fra talerstolen):

Undskyld!

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Ja, sådan må de gamle vige for de unge.

Det er fru Lone Dybkjærs bemærkninger om forholdene i kommunerne og frikommuneforsøgene, der kalder mig frem. Nu ved jeg ikke, om det er hensigtsmæssigt at lave frikommuneforsøg på det område, hvor vi taler om borgernes rettigheder. Det kunne man måske overveje, men jeg vil gøre opmærksom på, at vi jo faktisk er i den situation, at frikommuneforsøgsperioden, frikommuneforsøgsinstituttet er ved at udløbe. Der skal næppe efter udgangen af indeværende folketingsår fremsættes flere frikommuneforslag. Det har været regeringens politik, og det har vi ikke haft noget at indvende imod. Så det er en løsningsmodel, jeg ikke tror vi skal anvende fremover. Om vi overhovedet skal have forsøgsbestemmelser på dette område, der vedrører borgernes rettigheder, stiller jeg mig lidt tvivlende over for. Jeg så helst, at der gjaldt nogle minimumsregler i alle kommuner for hurtig sagsbehandling for at få løst problemerne på en forsvarlig og effektiv måde.

Dernæst vil jeg gerne kvittere for de bemærkninger, fru Lone Dybkjær gjorde om muligheden for at ændre bloktilskudsmodellen. Det er vi enige i. Vi har påbegyndt nogle overvejelser om, hvordan det kan gøres, men vi er langt fra ved vejs ende, og vi ser meget gerne, hvis også Det Radikale Venstre kunne bidrage med nogle konstruktive tanker på området. Så vi ser frem til et godt samarbejde også om at løse den del af den kommunale lovgivning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg behøver nok ikke at gøre opmærksom på, at medlemmerne ikke får ordet efter alder, men i den orden, de melder sig.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg vil gerne sige tak til fru Lone Dybkjær for den generelt positive holdning til forslagene. Jeg skal kun sige for at undgå misforståelser, at når vi taler om at opkræve radio- og tv-licensen via skatteblanketten, skal det ikke for-

stås sådan, at det skal være en del af skatterne, men det skal figurere som et særskilt punkt. Ligesom – uden sammenligning i øvrigt – renovationsafgiften gør i dag, kunne tv-afgiften altså også gøre det. Det er ikke for at blande det ind i statens finanser, men det skulle være en praktisk måde.

Nu er det jo sådan, at man kan indkræve radio- og tv-licensen via lønindeholdelse, og det er jo næsten endnu skrappere. Men det er noget, vi kan se på i udvalget; det er kun nævnt som et eksempel på, hvordan man altså kunne få frigjort ressourcer inden for domstolsvæsenet. Der kan også findes andre eksempler.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Det, der kalder mig herop for en kort bemærkning, er fru Lone Dybkjærs bemærkning om hele bloktilskudssystemet til kommunerne, som jeg synes lød meget interessant. Jeg har også efterlyst det i forskellige andre debatter her i Folketinget, men synes ikke, jeg derunder har fået nogen særlig positiv respons fra Det Radikale Venstre. Jeg vil ikke sige, at systemet har overlevet sig selv, og der skal være et system, men jeg er ikke sikker på, at de kriterier, der ligger til grund for det nuværende bloktilskudssystem, er o.k.

Men jeg hørte en udtalelse fra fru Lone Dybkjær – det kan være, Socialdemokraterne kan svare på det – om, at der ligger en S-model for hele bloktilskudssystemet. Jeg synes da, det kunne være interessant, hvis man kunne få lov at kigge ned i den, om der er nogle vise sten dér.

Hvad angår ventelisteproblematikken, som fru Lone Dybkjær kun skøjtede hen over, hvis jeg må bruge sådan et lidt moderne udtryk her om vinteren, synes jeg ikke rigtig, der kom noget frem om, hvordan man skal løse denne problematik, og dér vil jeg gerne gøre fru Lone Dybkjær og andre her i Folketinget opmærksom på, at de kommuner, der griber ventelisteproblematikken an på en utraditionel måde – det er kommuner som Støvring og Brovst i det nordjyske – kan løse deres ventelisteproblemer, fordi forældre og kommunen simpelt hen løser dem i én samdrægtighed og lader være med alt det dyre institutionsbyggeri, så der er mange måder at løse det på.

[Poul Nødgaard]

I øvrigt synes jeg, at de forslag, vi her i dag ser fra Socialdemokratiet, er inderligt overflødige. Det er da meget morsomt at bruge en fredag formiddag på at diskutere disse emner, men realiteternes verden er jo sådan, at man ude i kommunerne, hvis man kunne få lov til at høre en sådan debat eller eventuelt læse Folketingets forhandlinger, ville grine himmelhøjt ad mange af de bemærkninger, der er gjort her i dag, for sandhedens verden er jo den, at mange kommuner jo allerede drives efter de principper med hensyn til at underrette en borger, når man modtager en sag, om, at der i løbet af så og så lang tid sker det og det og det. Der er intet nyt i det, og jeg synes, at det store Socialdemokrati, der jo helt givet mødes med deres socialdemokratiske borgmestre, passende kunne gøre disse borgmestre opmærksom på nogle forhold, hvis de mener, der er noget, disse borgmestre ikke kører rigtigt, for over halvdeelen af kommunerne her i landet drives jo af Socialdemokratiet.

Det, der er brug for i denne sag, ...

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Taletiden ...

Poul Nødgaard (FP):

... er, at man ude omkring laver en ændret holdning til tingene, og det tror jeg man udmærket selv kan finde ud af, det behøver man ikke socialdemokratiske forslag til.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Taletiden er altså indtil 2 minutter for korte bemærkninger. Jeg er ked af at måtte erindre om det.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg talte måske ikke så meget om ventelister, men jeg vil da gerne sige til hr. Poul Nødgaard, at jeg er imod ventelister, og hvis det er tilstrækkeligt svar for hr. Poul Nødgaard, at jeg siger, at også jeg er for utraditionelle løsninger, er det fint. Spørgsmålet er bare, hvad de indeholder.

Det, jeg hentydede til i forbindelse med Socialdemokratiets bloktilskudsforslag, var udelukkende det, der lå i 5-søjle-forslaget, altså forslaget om merbeskæftigelse og den type

sammenhænge, hvor man har ændret bloktilskuddet, og det var vi ikke specifikt imod. Jeg skal i øvrigt ikke, da jeg ikke er ordfører på det, gå nærmere ind på hele bloktilskudsdiskussionen, men det er jo i overensstemmelse med, hvad vi i andre sammenhænge har sagt, nemlig at vi mener, at tiden er ved at løbe fra den nuværende bloktilskudsmodel, men vi vil naturligvis ikke kassere den, før vi har fundet en bedre.

Til hr. Ole Espersen vil jeg blot sige, at det, jeg synes vi her taler om, er borgernes forståelse af tingene. For mig er renovationsafgifter og renovation i det hele taget en klar offentlig opgave. Derfor må gebyyret herfor gerne opkræves via skatterne eller figurere på skattebilletten, for signalet om, at det er en offentlig opgave, er o.k. Hvis vi får radio- og tv-licens derind – og det var det, jeg ville sige – markerer vi også direkte eller indirekte, at det er noget, vi betragter som noget offentligt. Sådan oplever jeg det, og derfor tror jeg ikke, det er godt for borgerne. Jeg mener, det bliver utydeligt for borgerne, hvis det kommer med ind dér, og det må netop ikke blandes sammen med vand og renovation og den type opgaver.

Så vil jeg gerne til hr. Klaus Hækkerup sige, at jeg ikke mente, man skulle lave frikommuneforsøg sådan på bredden. Jeg har i øvrigt været tilhænger af frikommuneforsøgene, men jeg er godt klar over, at Socialdemokratiet ikke er tilhænger af det (*Protest*) ... Jamen de har taget det til sig, at de kørte på den facon – men jeg synes, der er kommet mange gode ting ud af det, og det, jeg synes er afgørende her, er også at inddrage kommunerne, og når jeg nævnte, at jeg synes, det var vigtigt, er det, fordi jeg tror, det er vigtigt, at vi lader ting gro nedefra og ikke kommer med dem oppefra. Derfor er det grundlæggende et andet tanke-sæt, end Socialdemokratiet har. Og jeg appellerer bare til, at man inddrager dem, der står med det i det daglige, også af hensyn til det demokratiske.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Af hensyn til historieskrivningen – hvis der engang skal skrives historie om frikommunernes og frikommuneforsøgene i Danmark – er jeg nødt til at korrigere fru Lone Dybkjær, når hun siger, at Socialdemokratiet hele tiden har

[Klaus Hækkerup]

været modstander af frikommuneforsøgene, og at de ligesom tog dem til sig på et tidspunkt. Jeg skal ikke nævne navnet på borgmesteren, men i Fredensborg-Humlebæk Kommune i Nordsjælland sad der, da man startede frikommuneforsøgene, en borgmester, som faktisk var den første borgmester i Danmark, der gik fuldt, helhjertet og aktivt ind for frikommuneforsøgene, og som havde et meget godt samarbejde med Indenrigsministeriet om det. Og desværre må jeg sige, at der nok var nogle tunge ministerier andre steder, der ikke kunne leve op til intentionerne.

Hr. Poul Nødgaard spørger efter den særlige S-model. Det er rigtigt, at vi har lavet et papir, som vi gerne vil orientere også hr. Poul Nødgaard om, med nogle helt foreløbige overvejelser og en begyndende analyse af problemstillingen. Det, vi bare kan se, er, at det er nødvendigt, at vi tænker anderledes på dette område. Det vil regeringen jo ikke, og derfor er vi andre altså nødt til at prøve på at gøre det.

Fru Lone Dybkjær nævner, at det skal gro nedefra i kommunerne, og også hr. Poul Nødgaard siger, at kommunerne kan finde ud af det. Det kan man også ganske mange steder, men når vi taler om at sikre borgernes rettigheder, om at sikre et vist krav for borgerne i alle kommuner, så må vi desværre sige, at der også er kommuner, der ikke gør det. Der er også kommuner, der viser en forbløffende efterlæthed. Og jeg synes, det er fuldkommen rimeligt, at vi sikrer borgerne i alle kommuner et minimum af rettigheder, uanset hvor de bor i landet.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti har med stor interesse læst de tre forslag, de to beslutningsforslag og lovforslaget, og jeg kan straks sige, at selv om vi ikke kan stemme for dem, som de ligger, så er der mange gode intentioner i dem, som vi vil arbejde videre med.

Når det gælder sagsbehandling, så har Kristeligt Folkeparti jo gang på gang påpeget, at der er noget galt. Det er urimeligt, når det tager 1-2 år – vi havde en diskussion herom i onsdags – at få f.eks. invalidebil. Folk fatter det ikke. Hvad laver man i al den tid?

Det er så ikke nok at sige: Nu laver vi om på systemet, og nu laver vi noget andet. Nej, der må da være fejl et sted, og det er derfor, jeg

gang på gang spørger og siger til en minister: Er det ikke muligt for den minister, der har ansvar for et område, at se på, hvorfor sagsbehandlingen er så langvarig? Fru Lone Dybkjær var også inde på det. Er det, fordi man snøvler rent ud sagt med at få sendt sagerne af sted? At man ligesom skal vise, at man har meget at lave og får en stor dyngede papir liggende? Men tænk dog på den borger, som i det spil er den, der taber. Eller man har ansøgninger inde, eller det varer utrolig lang tid, inden man kan få afgjort sine ting ved domstolene og retterne. I al den tid er der nogle borgere, som ikke kan forstå systemet, og uden for disse mure er det altså den almindelige opfattelse, at den almindelige borger simpelt hen ikke har ret meget at skulle have sagt over for det offentlige system. Det hænger sammen.

Derfor vil jeg se med meget stor interesse på, at vi i det udvalg, der nu kommer, får undersøgt, hvad der egentlig er galt.

Det gælder også hospitalsområdet. Jeg har også sagt, at det ikke hjælper, at du bevilger 5 mio. kr. eller 10 mio. kr. mere til et sygehus. Det er ikke sikkert, der kommer én eneste patient mere ind. Spørgsmålet er: Hvordan fungerer det på det sted? Hvad er det, der er galt? Kunne vi i det udvalg prøve på at finde ud af, hvad der er den egentlige årsag til de problemer, som vi har med hensyn til borgernes rettigheder? Socialdemokratiet remsede en hel del op; noget er vi enige i, noget er vi uenige i, noget kan gøres anderledes.

Der var nogle sætninger, jeg var meget glad for, fordi jeg faktisk har sagt dem fra denne talerstol utallige gange. Det er: Man kan som almindelig borger ikke forstå, hvorfor de forskellige kasser ikke hænger sammen. Al det dér gas med besparelser, som skiftende regeringer, uanset hvilken farve de har, siger: Nu har vi lavet et fint budget. Javel. Så skal amterne til at spare. Så laver amterne et fint budget, og så får kommunerne det. Så skal kommunerne lave et godt budget, og så skal de se, om de så eventuelt kan få noget fra staten via understøttelser og meget andet. Det er jo sådan, det foregår.

Derfor synes jeg, det er vældig fint, hvis vi i det udvalg kan begynde at se på, om det da ikke er muligt at få de tre kasser til at hænge sammen, sådan at besparelser – dem kan der godt være nogle af – er reelle besparelser og ikke overflytning af opgaver.

[Inger Stilling Pedersen]

Det hænder meget tit, når man går en tur i den by, man kommer fra, at folk standser én og siger: Hvor er det egentlig fornuftigt, det, der bliver sagt om dette med, at man f.eks. – som jeg har sagt fra denne talerstol – fyrer hjemmehjælpere og andre, der har en funktion ude i samfundet, hvorimod de højest lønnede ikke bliver fyret. Men jeg har fået en meget god forklaring på, hvorfor man ikke fyrer de offentligt ansatte i kommunerne, der er højt placeret. Det hænger sammen med, sagde et kommunalbestyrelsesmedlem til mig, at det er de mennesker, der finder ud af, hvordan vi får tilskudene hjem bl.a. fra amt og stat. Jamen så er der da noget galt, hvis hele administrationen skal gå ud på, hvordan vi udnytter hinanden, og ikke hvordan vi varetager borgernes interesser.

En anden ting, jeg også har påpeget mange gange, er ventelister, navnlig til hospitaler. Jamen det er jo en dårlig forretning både for amt, for stat, for kommune og for alle og for borgeren, at man ikke inden for en rimelig tid kan blive behandlet. Vi har nemlig en fejl i Folketinget, som er utrolig svær at rette – jeg har prøvet at sige det i alle de år, jeg har været her, men det er håbløst. Jamen når vi nu laver disse besparelser, så får vi andre større udgifter på andre områder. Dem kan man ikke få indregnet, for dem kan man ikke beregne, siger man, og det er sådan noget, der svæver. Jamen almindelige mennesker med almindelige regnekundskaber kan da finde ud af, at hvis man går med en dårlig ryg og skal være sygemeldt et halvt eller et helt år, så er det meget dyrt; hvis man har en sygdom, der kræver stort medicinforbrug, ekstra hjemmehjælp eller meget andet, så er det også dyrt. Dertil kommer så smerterne for den enkelte borger.

Det er derfor, vi prøver at sige: Er det ikke muligt at finde ud af at få det til at hænge sammen ved at være mere effektiv i behandlingssystemet? Det kan godt være, at det på nogle områder vil blive en lidt større udgift. Men jeg har det som andre ordførere her, og som mange folk, der ikke kan forstå, at der er én post, der gerne må stige, og det er understøttelserne. Det gør ikke noget, den ryger op, mens alt andet går ned. Og så er det jo da glædeligt, at man nu i Folketinget efterhånden finder ud af, at det er jo egentlig urimeligt, at man sparer så meget.

Men hvad er konsekvensen af besparelserne? Jeg talte forleden med en snes hjemme-

hjælpere, som var på kursus, og som fortalte, at de næsten alle sammen havde lange sygeperioder og mange store problemer, for nu skulle de lave meget mere, fordi kommunerne finder ud af nogle systemer – og det gælder også gode socialdemokratiske kommuner – hvor man siger: Hvordan udnytter vi bedst – ikke hvordan vi benytter, men hvordan udnytter vi bedst – vores personale? Det vil sige, at man går så langt nu, at man sætter kilometertællere på hjemmehjælpernes cykler. Dér synes jeg efterhånden, at man er gået ned i nogle meget små detaljer. Man finder ud af, at man skal sidde og planlægge meget mere i stedet for at være ude hos de mennesker, der har brug for det.

Derfor er det rigtigt, som det er sagt i dag: Det drejer sig måske ikke fortrinsvis om penge som sådan, men om administration, om planlægning, om, hvordan vi gør tingene. Og jeg forventer i hvert fald meget af det udvalg; vi kan måske dér prøve at se på, om det er muligt at forbedre borgernes rettigheder – sagsbehandling og også i forbindelse med ventetider.

Når det gælder børn, har vi jo forskellige opfattelser. Vi mener ikke, at der fortrinsvis skal stå en institutionsplads, men man skal have nogle forskellige muligheder for, hvordan man kan klare sig. Og så hører jeg i hvert fald personlig til dem, der mener, at man skal have mulighed for at blive noget længere hjemme, og det er der mange unge mødre der er enige med mig i – et år eller to, alt efter behov og ønsker – men således at man i den periode samtidig kan modtage en undervisning eller gå på kurser og holde uddannelsen ved lige, alt efter om man ønsker det; de, der ønsker at komme ud, skal selvfølgelig komme ud så hurtigt, de overhovedet kan.

Det er nogle af de ting, som jeg tror vi virkelig kan gavne samfundet med både på kortere og længere sigt. Men jeg kan også nævne kort, at vi ikke er indstillet på at få flere udvalg her, heller ikke når det gælder sådan en lille bagatel – det er en bagatel, mener jeg – som tv-licensen. Den mener vi absolut ikke skal over dér.

Men det er bagateller i forhold til finansministerens oplæg til de mange milliarder kroner – ja, det kan det jo komme til at koste. Jeg håber da, at meget af det kan laves, uden at det kommer til at koste så meget, altså inden for de bestående rammer, måske med nogle mindre

[Inger Stilling Pedersen]

omflytninger på nogle budgetter. Jeg tror, det er muligt, for jeg tror, at om vi så bevilgede 15 mio. kr. eller meget mere, så var det jo ikke sikkert, at det blev en disse mere effektivt.

Vi er parat til at gå ind i udvalgsbehandlingen. Vi er glade for, at den er kommet, og vi mener, at der i hvert fald er meget at se hen til med hensyn til borgernes rettigheder. Vi havde forleden dag en diskussion i Socialudvalget om, hvordan man er stillet i systemet f.eks. ved tvangsfjernelser, og hvis man bliver beskyldt for nogle ting, der ikke kan blive slettet i systemerne. Ja, der er mange, mange områder, hvor borgerne føler sig trådt over tærne.

Men som sagt er vi meget positive over for den udvalgsbehandling, der forestår.

Svend Auken (S):

Det har været en lang og, synes jeg, positiv debat, vi har haft om vores forslag, og jeg vil gerne starte med at sige tak til partiernes ordførere for den, synes jeg, overordentlig positive modtagelse, vores forslag har fået. Jeg tror ikke, der var en eneste ordfører, der ikke var enig i tankegangen i forslaget, ideen i forslaget.

Selvfølgelig var ikke alle lige begejstrede for de enkelte ideer og eksempler, som er nævnt i vores forslag, men der var en meget positiv tone i debatten, og den vil jeg gerne kvittere for og måske sige til finansministeren, at det burde måske give ham og hans regering stof til eftertanke, at der tydeligvis her i Folketinget er en langt, langt, langt mere positiv holdning til nytænkning, når det drejer sig om den offentlige sektor, end den – hvis jeg nu må bruge et udtryk, som jeg ved finansministeren ynder at bruge om Socialdemokratiet – betonholdning, som finansministeren repræsenterede her i dag.

Jeg vil godt tage udgangspunkt i fru Inger Stilling Pedersens indlæg til sidst, hvor fru Inger Stilling Pedersen jo gav en række eksempler på, hvordan almindelige danskere opfattede virkningerne af de beslutninger, vi traf forskellige steder i folkevalgte organer, hvad enten det var her i Folketinget, eller det var i amterne eller i kommunerne. Fru Inger Stilling Pedersen siger med rette, at borgerne ikke kan få hoved eller hale på det, der bliver besluttet. Vi nedlægger gode arbejdspladser for at spare penge. De penge, vi sparer, kommer vi så af med i understøttelse et andet sted. Så nedsæt-

ter vi et udvalg, der skal prøve at finde ud af, hvordan vi kan aktivere de ledige, så vi kan komme i gang med noget fornuftigt arbejde, men vi har jo allerede lige nedlagt fornuftige arbejdspladser – det er jo derfor, de er blevet ledige – og sådan kører det rundt.

Folk synes, at de betaler mere, og de får mindre og mindre ud af det. Og det er efter min opfattelse en dårlig udvikling. Derfor er det vigtigt, at vi i vores overordnede planlægning og vores overordnede principdiskussioner, igen som fru Inger Stilling Pedersen og som vi i vores forslag har forsøgt at gøre det, prøver at se tingene nedefra, prøver at se det fra den enkelte borgers synsvinkel, prøver at tænke i mennesker og ikke i systemer og kasser.

Danmark har et godt velfærdssamfund. Sammenlignet med de fleste andre landes fungerer vores offentlige sektor, i forhold til hvad man leverer af ydelser, både effektivt og godt; men det kan ikke skjules, at den offentlige sektor i dag ikke står mål med de berettigede forventninger, befolkningen kan have til service, til tryghed, til støtte, når der er støtte behov.

Fru Mimi Jakobsen var inde på, at man med udgangspunkt i dette forslag kunne få en principiel samfundsdebat om rettigheder, pligter og ansvar. Det har netop været et af formålene med at fremsætte forslagene i den form, det her er sket, at lægge op til en sådan mere principiel diskussion, som vi er meget optaget af. Vi er optaget af styring – eller planlægning i stedet for styring. Vi er optaget af at give folk rettigheder for til gengæld så også at kunne stille krav til dem om at udvise ansvar og pligtfølelse over for samfundet. De mennesker, der føler, at der ikke bliver lyttet til dem, at de ingen rettigheder har, at de er udenfor, føler heller ikke, at man med rette kan stille forventninger og krav til dem; hvorimod hvis de er indenfor, hvis de har reelle rettigheder, reelle valgmuligheder, reel tryghed, så føler de det også berettiget, at vi stiller krav og fordringer til dem. Det er en helt igennem rimelig debat at tage.

Lidt hånligt har finansministeren og hans partis ordfører – og jeg tror også Fremskridtspartiets ordfører – sagt, at Socialdemokratiet jo bare havde tyvstjålet disse ideer fra John Majors konservative regering i England. Jeg er nødt til at sige, at det er ikke rigtigt. John Ma-

[Svend Auken]

jor og hans konservative regering har rigtignok også brugt den samme overskrift, som vi bruger, og dér har der selvfølgelig været en inspiration, når vi taler om overskrift – det synes jeg i øvrigt ikke der er noget forkert i; hvis de konservative skulle finde på et godt ord i udlandet og vi så kan bruge det til noget fornuftigt i Danmark, så ville det da være noget af det fornuftigste. Det er vist det, man kalder systemimport. Men jeg vil gerne forklare, hvorfor det ikke er en kopiering af John Majors tankegang.

Når John Major har udviklet sit system, så er det, fordi der er skabt betydelig utryghed i det engelske samfund i kølvandet af de omfattende privatiseringer, der er gennemført derovre. Der er skabt meget stor utryghed og usikkerhed, og når det konservative parti i England formentlig taber valget, så er det, fordi servicen eksempelvis på sundhedsområdet og på uddannelsesområdet i mange englænderes øjne er blevet drastisk forværret. Derfor har man fra konservativ side lagt op til at sige: Jamen så må der være visse minimumsregler, f.eks. at ingen mennesker skal vente mere end 2 år! Bare prøv at høre, hvad det siger om niveauet i det engelske samfund efter mange års konservativt styre, at man vil indføre en regel, der siger, ingen må vente mere end 2 år, før man kan blive behandlet på et sygehus. Jeg kan sige til fru Pia Kjærsgaard, at det har vist sig undervejs, at selv det krav kan man ikke leve op til i det halvprivatiserede engelske sygehusvæsen, som det nu fremtræder. Den konservative udfordring var altså at finde frem til nogle svar i en privatiseret situation.

I Danmark er det jo ikke det, der er problemet; i Danmark har vi et velfærdssamfund, som de fleste partier her i Folketinget og langt den største del af den danske befolkning er enige i, men hvor vi ønsker, at tingene skal blive gjort bedre. Derfor er vi optaget af decentralisering, demokratisering, anvendelse af ny teknologi, nedbrydelse af grænser mellem den offentlige og den private sektor – alle de ting, som diskuteres i alle partier, ikke mindst i Socialdemokratiet, men jeg vil gerne sige: i alle partier.

Vores pointe med dette forslag er at bidrage til denne fornyelsesdiskussion med, at udgangspunktet må være det enkelte menneskes interesser, at mennesket må være både mål og middel for det, vi arbejder med her.

Jeg vil gerne sige, at vi ikke med denne tanke om borgernes rettigheder lægger op til hverken detailstyring eller ensretning eller nye refusionsystemer eller – som finansministeren i en helt udokumenteret anklage sagde det i starten – op til en tilbagevenden til 1930'ernes planøkonomi; tværtimod. Vi giver fuld frihed til det lokale samfund, fuld frihed til kommunerne, fuld frihed til amterne, fuld frihed til koncessionerede selskaber osv. til at finde ud af, hvordan de vil leve op til de overordnede mål, vi har. Og så giver vi dem de økonomiske muligheder for at gøre det, men stadig væk indrettet på en sådan måde, at dér, hvor man gør det økonomisk mest hensigtsmæssigt, bliver man også belønnet.

Flere har været inde på tanken om, at hvis man skal udvide det sociale system i Danmark, så skal man tage udgangspunkt i dem, der har det dårligst, de hjælpeløse mennesker, og det synspunkt er jeg naturligvis fuldstændig enig i, men jeg vil gerne sige, at i princippet kan man gennemføre tanken om borgernes rettigheder uafhængigt af diskussionen om en almindelig generel forhøjelse af den sociale standard. Det, borgernes rettigheder tager sigte på, er at sige: Hvor meget kan vi love folk i retning af rettigheder i bestemte situationer?

Må jeg til sidst sige, at vi glæder os til det udvalgsarbejde, der nu går i gang. Vi håber, at finansministeren og hans regering har lyttet til debatten her i dag og har hørt, hvor positiv og konstruktiv holdningen er i Folketingets partier, sådan at vi kan komme videre, og sådan at vi kan undgå denne efter min mening ørkesløse talpolemik, som finansministerens første indlæg var udtryk for.

Venstres ordfører sagde det jo egentlig fuldstændig rigtigt: Når vi betaler 50 pct. af vores indtægt i skat, så har vi naturligvis også ret til at stille nogle krav og nogle forventninger til samfundets service, og det hvad enten vi er dårligt stillet, eller vi er bedre stillet. Vi har nogle berettigede krav.

Danskerne har vænnet sig til, at vi har et samfund, der ikke er præget af kødannelser, når det drejer sig om en lang række almindelige fornødenheder, som man erhverver på det private marked osv. Vi har vænnet os til den komfort, der ligger i, at man kan få tingene, når man har brug for dem. Det er det samme synspunkt, som må gennemføres inden for det of-

[Svend Auken]

fentlige. Det er det samme synspunkt i forhold til borgerne. Hvorfor skal man behandles ringere, når man er skatteyder, når man er borger, end man vil acceptere, når det drejer sig om private serviceydelser?

Der er tale om, at vi skal have en offentlig sektor og et velfærdssamfund, som er en værdig partner til en dynamisk privat sektor ved indgangen til det 21. århundrede.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Nogle ordførere har været kede af, at jeg startede med at diskutere økonomi. Det er jeg bestemt ikke ked af, for den dialog omkring økonomien skabte jo et grundlag, fordi det blev slået fast, at også Socialdemokratiet helt entydigt mener, at det her skal ske, uden at vi øger de offentlige udgifter.

Derfor er det da ikke så mærkeligt, at f.eks. hr. Peter Brixtofte så kan lægge det til side og sige: Fint, når bare vi har sikkerhed for det og vi dermed har sikkerhed for, at regeringens fornuftige økonomiske politik ikke bliver slået i stykker, så vil vi gerne diskutere, hvordan vi får en bedre og billigere offentlig sektor. Vi mener faktisk næsten i al ubeskedenhed, at vi har diskuteret det før og mere end Socialdemokratiet, så selvfølgelig vil vi gerne diskutere det konstruktivt. Og det var, fordi vi fik ryddet den dér økonomiske risiko af vejen fra starten, at man kunne kaste sig over de andre ting. Så det er jeg godt tilfreds med.

Jeg er også godt tilfreds med, at det, der står som konklusionen i dag, drejer sig om, hvordan vi kan sikre borgernes rettigheder bedre uden at øge de offentlige udgifter. For sådan har jeg hørt flertallet i debatten.

Hr. Torben Lund havde nogle bemærkninger omkring beregninger, der gør, at jeg kun har ét forsvaret for de dygtige embedsmænd i Budgetdepartementet, nemlig at offentliggøre materialet. Jeg har derfor under debatten oversendt materialet til Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg. Vi ser nemlig meget gerne, at der bliver anledning til, at man offentligt kan efterprøve de helt uhyrlige påstande, som jeg mener at hr. Torben Lund kom med. Så det er altså blevet sendt over til Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg under debatten.

Til hr. Frank Jensen skal jeg sige, at undersyningsministeren selvfølgelig holder den aftale, han på regeringens vegne har indgået om

at udarbejde en handlingsplan vedrørende adgang til de videregående uddannelser.

Til hr. Klaus Hækkerup vil jeg gerne sige, at det undrer mig en lille smule, at hr. Klaus Hækkerup ikke kan se, hvordan dette forslag slækker det kommunale selvstyre. Hvis jeg ser på punkt B om afvikling af kødannelse og lange ventetider, så drejer første punkt sig om sygehusbehandling – det er i dag amternes ansvar. Det vil Socialdemokratiet nu lave centrale retningslinjer for.

Punkt 2 vedrørende færdigbehandlede patienter – det er i dag en sag mellem amter og kommuner. Det skal der nu laves statslige regler for.

Punkt 3, offentlige børnepasningstilbud – det er en rent kommunal opgave. Det skal der nu laves statslige regler for.

Punkt 4, ret til at modtage døgnhjemmepleje – det er endda i dag en rent kommunal opgave. Det skal der nu laves statslige regler for.

Punkt 5, ret til plejebolig – det er i dag en kommunal opgave. Det skal der nu laves statslige regler for.

Hvis ikke det er udtryk for, at vi i statsmagten vil tage noget af det ansvar, som kommuner og amter i dag har, så ved jeg ikke, hvad det er udtryk for.

Derfor er jeg meget enig i de synspunkter, fru Lone Dybkjær fremkom med om hensynet til kommunalpolitikkerne og hensynet til, at de altså faktisk skal have et egentligt, reelt ansvar og indhold i det ansvar. Det tror jeg er en god og positiv indfaldsvinkel til diskussionen, som jeg ikke på nuværende tidspunkt skal forlænge yderligere.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er til hr. Svend Auken. Jeg tror, der er én ting, man må gøre sig klart, og det må hr. Svend Auken også gøre efter den diskussion, vi nu i adskillige timer har haft om den offentlige sektor. Godt nok, men det går i hvert fald ikke at sætte det offentlige udgiftsniveau i vejret; tværtimod kan man efter Fremskridtspartiets mening sagtens sætte det ned. Og hvis hr. Svend Auken ligesom vil forsøge at lægge op til, at Fremskridtspartiet vil privatisere alt inden for den offentlige sektor, f.eks. sygehusvæsenet nævnte hr. Svend Auken, jamen så tager han fejl. Vi ser meget gerne private initiativer

[Pla Kjærsgaard]

ved siden af de offentlige, og det ønsker vi på alle områder. Der er et princip inden for det private, der hedder: Hvis ikke det kan eksistere, jamen så går det jo til grunde – uden offentlig indblanding. Og det kan vi da herindefra overhovedet ikke have noget som helst imod.

Men der er så sandelig også ting, der skal fungere. Vi er utroligt imod, at man overhovedet har ventelister til de offentlige sygehuse. Vi er utroligt imod, at man bl.a. i Københavns Kommune, der jo har et flertal bestående af Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti, nu lukker plejehjem og dermed medvirker til, at gamle mennesker skal flytte i en alder, hvor det er meget, meget svært at skulle rykkes op igen med rode. Vi er inderligt imod, at gamle mennesker ikke kan få den pleje rundt omkring i deres private hjem, som de har behov for og krav på. At der opstår private initiativer på de områder, det er helt fint med Fremskridtspartiet, men vi mener afgjort, at det er noget af det, den offentlige sektor også skal bruges til.

Men hvis vi tager alle de områder med, som Socialdemokratiet gør i deres forslag, så er det jo skruen uden ende. Dér kan jeg være enig med andre, der siger: Jamen så lad os dog koncentrere os om de områder, der virkelig har hjælp behov, og lad så resten klare sig selv. For det kan eksempelvis unge mennesker i vidt omfang. Lad os tage fat på det efter denne debat, og lad os gøre det i de udvalg, der nu er nedsat. Det er dem, der virkelig har krav på hjælp i vores samfund, vi skal gøre noget for, altså de gamle, de svage – jeg ved godt, det er sagt over en bred bank, men jeg er sikker på, at Socialdemokratiet godt forstår, hvad jeg mener med de ord.

Jeg har ikke spor imod, at der er kopieret fra det engelske system. Det skal hr. Svend Auken bestemt ikke tro, overhovedet ikke. Det er for mig at se fuldstændig ligegyldigt, om det er Margaret Thatcher eller John Major eller hr. Svend Auken, som kommer med nogle gode ideer vedrørende den offentlige sektor. Bare det, der er godt i ideerne, bliver gennemført, så er jeg fuldstændig ligeglad med ophavsretten. Det har vi jo tit måttet erkende i Fremskridtspartiet, at ophavsretten, det var egentlig os, der havde den, og så var der andre, der videreførte den. Men skidt med det, bare ideerne bliver til noget!

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Det er finansministeren, der, jeg er lige ved at sige fremturer med det synspunkt, at det forslag til folketingsbeslutning, Socialdemokratiet har fremsat, er et indgreb i det kommunale selvstyre. Og finansministeren nævner en række af de punkter, vi foreslår forbedringer på.

Men finansministeren glemmer at læse indledningen. I indledningen står der: Folketinget opfordrer regeringen til i samarbejde med kommuner og amtskommuner at tage de nødvendige initiativer til sikring af borgernes rettigheder. . . . Følgende forhold skal sikres: . . . Afvikling af kødannelse og lange ventetider.

Intet indgreb i det kommunale selvstyre, men en opfordring til regeringen om efter forhandling med de kommunale organisationer, som man gør det på alle andre områder, at sikre, at ventelisterne bliver reduceret. Det kan man da ikke for alvor kalde et indgreb i det kommunale selvstyre.

Når man tænker på, hvad denne regering ellers har budt kommunerne, hvad den borgerlige regering ellers har budt kommunerne: Skateloft og inddragelse af konjunkturoverskud og et paragrafytterti uden lige omkring kommunalfuldmagten, afvisning af ret til frikommuneforsøg, og så skulle en opfordring til at forhandle med kommunerne være et indgreb i det kommunale selvstyre? Nej, jeg må bede finansministeren om at læse på tingene en gang til.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tror, det er klogt af finansministeren at offentliggøre de beregninger, som nu mere anonymt er indgået i debatten til underbygning af hans, synes jeg, meget drastiske påstande. Jeg er ked af at måtte sige det, men jeg er mest tilbøjelig til at være enig med hr. Torben Lund i den meningsudveksling, der var før. Der er sket en politisering af beregninger. I hvert fald i de 20 år, jeg har været her, har der været en klar tendens, ligesom der har været en klar tendens i de svar, vi har fået om juridiske spørgsmål fra Justitsministeriet. Og ligesom man nu rejser spørgsmål om et lovkontor, så kommer Folketinget nok også en dag til, hvis denne tendens fortsætter, at bede om, at der

[Svend Auken]

bliver oprettet et særligt økonomikontor, der kan foretage neutrale, uafhængige økonomiske beregninger, der ikke er styret af skiftende ministres politiske ønsker.

Det er jo klart, at ved valget af forudsætninger bestemmer man i meget høj grad det endelige resultat. Hvis man konsekvent vælger de forudsætninger ud, som jeg synes man kunne høre sig til at man har gjort i Finansministeriet, får man et meget voldsomt resultat – og dermed måske også et godt partsindlæg fra finansministeren – men Folketinget mister et solidt og seriøst og sobert grundlag at forhandle ud fra.

Men lad os nu se, det kan jo være, at min mistanke bliver gjort til skamme i dette tilfælde, og jeg hilser det velkommen, at finansministeren offentliggør sit materiale.

Dernæst vil jeg gerne rette en enkelt misforståelse. Jeg har ikke sagt, at disse forslag i alle tilfælde ikke kan føre øgede udgifter med sig. Jeg har sagt, at de kan finansieres, uden at det betyder, at skatterne sættes i vejret, eller at underskuddet vokser. Det er en lidt anden tankegang, og der kan godt være forskelle mellem finansministeren og mig på dette punkt, eksempelvis på, hvordan vi behandler udgifter til kontanthjælp og dagpenge i denne sammenhæng.

Det, der er min påstand, er, at det er muligt uden at betale mere, og uden at underskuddet vokser, at få et betydeligt bedre serviceniveau for borgerne end det, vi har i dag.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil selvfølgelig gerne kvittere for, at regeringen har tænkt sig at overholde den aftale, den for mindre end en måned siden har indgået med Det Radikale Venstre, SF og Socialdemokratiet. Det er vi helt trygge ved.

Men jeg fik ikke rigtig nogen forklaring på baggrunden for, at Finansministeriet har indregnet – for at nå op på de meget høje milliardomkostninger – at vi skulle lave en stigning på 20.000 ekstra pladser pr. år i en 5-årig periode. Det fik vi ikke nogen forklaring på. Alle andre har som udgangspunkt, at det er 5.000 pladser, vi taler om, så det kunne da være rart at få en forklaring på det.

Det er yderligere beklageligt, at finansministeren har sendt dette her notat ud, for vi har

også lavet en lille beregning af de anlægsudgifter, som er indlagt i Finansministeriets beregninger af udgiftsstigningerne ved uddannelsesetablering. Der når man i Finansministeriet frem til 40.000 kr. i gennemsnit pr. plads. I de aftaler, vi senest har lavet med regeringen, både 17. maj-aftalen, septembraftalen og finanslovaftalen, er gennemsnittet 28.000 kr. Hvorfor den oppumpning af tallene? Er det for at nå op på det meget store milliardbeløb?

Det er det, der gør, at disse her tal virker mere polemiske og som politisk plattenslageri og ikke hjælper så meget til en seriøs afklaring af, hvad de faktiske økonomiske omkostninger ved at sikre borgernes rettigheder er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslagene til folketings beslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til et særligt udvalg på 17 medlemmer og stedfortrædere. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretage valg af det nævnte udvalg.

Uden for dagsordenen foretoges herefter:

Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til et særligt udvalg angående:

Forslag til lov om borgernes ret til en hurtig og forsvarlig sagsbehandling.

Af Svend Auken (S) m.fl.

Forslag til folketings beslutning om borgernes rettigheder.

Af Svend Auken (S) m.fl.

Forslag til folketings beslutning om styrkelse af borgernes rettigheder inden for retsvæsenet.

Af Svend Auken (S) m.fl.

Formanden:

[Formanden]

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en valggruppe på 95 medlemmer: Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Centrum-Demokraterne;

en valggruppe på 83 medlemmer: Det Konservative Folkeparti, Venstre, Fremskridtspartiet, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Hanne Andersen (S)
- 2 Ole Espersen (S)
- 3 Klaus Hækkerup (S)
- 4 Torben Lund (S)
- 5 Lone Møller (S)
- 6 Grete Schødt (S)
- 7 Ebba Strange (SF)
- 8 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 9 Mimi Jakobsen (CD)
- 10 Grethe Fenger Møller (KF)
- 11 Gammelgaard (KF)
- 12 Grove (KF)
- 13 Peter Brixtofte (V)
- 14 Ivar Hansen (V)
- 15 Pia Kjærsgaard (FP)
- 16 Lone Dybkjær (RV)
- 17 Inger Stilling Pedersen (KRF)

Til stedfortrædere for:

- 1- 6 Jytte Andersen (S)
Jytte Hilden (S)
- 7- 8 Frank Jensen (S)
Birgitte Husmark (SF)
- 9 Duetoft (CD)
- 10-12 Pia Christmas-Møller (KF)
Aagaard (KF)
- 13-14 Svend Heiselberg (V)
Mejdahl (V)
- 15 Kim Behnke (FP)
- 16 Ole Vig Jensen (RV)
- 17 Helge Sander (V)

Meddelelse om, hvem der er valgt i henhold til gruppernes indstilling, vil blive opslået i læseværelset og optaget i Folketingstidende.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 206:

Forslag til lov om ændring af lov om voksenuddannelsesstøtte.

Af kulturministeren (Grethe Rostbøll).
(Fremsat 23/1 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lone Møller (S):

Kulturministeren bebuder med sit lovforslag, at vi skal udsætte den planlagte revision af VUS-loven i et år. Baggrunden for dette ønske er, at evalueringsresultaterne for VUS-forsøgene endnu ikke er fremkommet.

Fra Socialdemokratiets side ønsker vi ikke at udsætte en revision. Vi har en formodning om, at evalueringsrapporten snart er på trapperne. Vi har desuden et radikalt forslag om en forøgelse af VUS-loven, som vi har til behandling her i Folketinget, og derfor kan vi ikke på nuværende tidspunkt tilslutte os det forslag, som vi her behandler.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det kan til gengæld Det Konservative Folkeparti. Vi kan støtte kulturministerens forslag om en udskydelse af revisionen; vi mener, det er helt naturligt, at man afventer evalueringsrapporten, og at man overlader opgaven til Zeuthenudvalget, som jo netop beskæftiger sig med den langsigtede aktiveringsindsats. Her mener vi, at de foreløbig meget positive erfaringer i forbindelse med voksenuddannelsesstøtteleven skal indgå, sådan at vi får en sammenhængende indsats i forbindelse med vores arbejde med at bekæmpe ledigheden og samtidig give arbejdskraften et uddannelsesmæssigt løft.

Derfor anbefaler vi, at revisionen bliver udskudt, og at opgaven indgår i Zeuthenudvalgets arbejde.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Hvis jeg havde en fornemmelse af, at det varede længe, før evalueringsrapporten var færdig, ville jeg også være indstillet på at udsætte revisionen, men jeg vil godt spørge kulturministeren, om det er rigtigt, som jeg har fået oplyst, at evalueringsrapporten vil foreligge om-